

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СОВЕТ НА ЕВРОПА
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

СУДОТ (СОВЕТОТ)

**СЛУЧАЈ ДЕ ХАС И ХАЈСЕЛС (DE HAAS & GIJSELS)
ПРОТИВ БЕЛГИЈА**

(Барање бр. 19983/92)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

24 февруари 1997 година

Во случајот на Де Хас и Хајселс против Белгија¹,

Европскиот суд за човекови права, заседава, во согласност со Член 43 (чл. 43) од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи ("Конвенцијата") и релевантните одредби од Деловникот на Судот Б2, како Комора составена од следните судии:

Г-дин R. Ryssdal (*Р. РИСДАЛ), Претседател,

Г-дин F. Matscher (*Ф.МАТЧЕР),

Г-дин J. De Meyer (*Ј Де Мајер),

Г-дин I. Foighel, (*И. Фоигел),

Г-дин J.M. Morenilla (*Џ.М.Морениља),

Сер John Freeland (*Џон Фриленд),

Г-дин A.B. Vaka (*А.Б.Бака),

Г-дин K. Jungwiert (*К.Јунгвирт),

Г-дин U. Lohmus (*У.Лохмус),

исто така и од г-дин H. PETZOLD (*Х Пецолд), *Секретар*, и г-дин

R.J. MAHONEY (*П.Џ Махони), *Заменик-Секретар*,

Расправајќи на затворена седница на 29 октомври 1996 и 27 јануари 1997 година,

Ја донесоа следнава пресуда, која беше усвоена на последно споменатиот датум:

¹ Случајот е нумериран 7/1996/626/809. Првиот број е позицијата на случајот на листата на предмети од Судот во соодветната година (вториот број). Последните две бројки укажуваат на позицијата на случајот на листата на предмети доставени до Судот од неговото формирање и на листата на соодветните првобитни барања до Комисијата.

ПОСТАПКА

1. Случајот беше доставен до Судот од страна на Европската комисија за човекови права ("Комисијата") на 25 јануари 1996 година, во рамките на период од три месеци согласно Член 32 став. 1 и Член 47 од Конвенцијата (член 32-1, чл. 47). Отпочнува со барање (бр. 19983/92) против Кралството Белгија поднесено до Комисијата според член 25 (чл. 25) од страна на двајца белгијски државјани, Г-дин Лео Де Хас и г-дин Хуго Хајселс, на 12 март 1992.

Молбата на Комисијата се однесува на Член 44 и Член 48 и декларацијата со која Белгија ја признава задолжителната јурисдикција на Судот (Член 46). Целта на молбата е да се добие одлука за тоа дали фактите на случајот откриваат прекршување од страна на тужената држава на своите обврски од Член 6 и Член 10 од Конвенцијата.

2. Како одговор на барањето направено во согласност со Правилото 35 став. 3 (д) од Деловникот на Судот Б, барателите изјавиле дека сакаат да учествуваат во постапката и ги назначиле адвокатите што ќе ги претставуваат (Правило 31).

3. Комората што се оформи ги вклучува по службена должност г-дин Ј. Де Мајер, избран судија од Белгиска националност (Член 43 од Конвенцијата) и г-дин Р. Рисдал, Претседателот на Судот (Член 21 став. 4 (б)). На 8 февруари 1996 година, во присуство на Секретарот, Претседателот ги извлече со ждрепка имињата на другите седум членови, имено Ф. Матчер, г-дин И. Фоигел, г-дин Џ.М. Моренила, сер Џон Фриленд, г-дин А.Б. Бака, г-дин К.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Јунгвирт и г-дин У. Лохмус (Член 43 согласно со Конвенцијата и Правило 21 став. 5) (чл. 43).

4. Како Претседател на Комората (Правило 21 став. 6), г-дин Рисдал, дејствувајќи преку Секретарот, се консултирал со Агентот на Белгиската Влада ("Владата"), адвокатот на барателите и Делегатот на Комисијата за организирање на постапката (Правила 39 став. 1 и 40). Согласно одлуката добиена како последица, Секретарот доби барање од Владата и од барателите на 26 јуни 1996 година. На 9 октомври Комисијата донесе документ за постапката, како што се бараше од страна на Секретарот по налог на Претседателот.

5. Во согласност со одлуката на Претседателот, сослушувањето се одржа во јавност во Зградата за човекови права, Стразбур, на 23 октомври 1996 година. Судот одржа подготвителен состанок пред тоа.

Таму пред Судот се појавија:

(а) за Владата

г-дин J. Lathouwers, Адвокат, Раководител на оддел,

Министерство за Правда, *Агент,*

г-дин Е. Brewaeys, од Комората во Брисел,

Советник;

(б) за Комисијата

г-дин J.-C. Geus,

Делегат;

(в) за барателите

г-дин Н. Vandenberghe, од Комората во Брисел,

г-дин Е. Van der Mussele, од Комората на Антверпен,

Советник.

Судот ги сослуша обраќањата на г-дин J.-C. Geus, г-дин Н. Vandenberghe и г-дин Е. Brewaeys.

ВО ОДНОС НА ФАКТИТЕ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

6. Г-дин Лео Де Хас и г-дин Хуго Хајселс живеат во Антверпен и работат како уредник и новинар по наведениот редослед за неделникот Хумо.

A. Парницата за оштета против барателите

7. На 26 јуни, 17 јули, 18 септември и 6 и 27 ноември 1986 година барателите објавиле пет статии (види т. 19 подолу) во кои ги критикувале судиите од Апелациониот суд на Антверпен со навредливи термини затоа што во една бракоразводна парница му го доделиле старателството на децата на таткото, г-дин X, белгиски нотар; во 1984 година сопругата на нотарот и неговите старатели поднеле кривична постапка обвинувајќи го за инцест и злоупотреба на децата, но судот донел одлука дека случајот нема правна основа.

8. г-дин X повел судска постапка за клевета против оние што ја поднеле жалбата. Кривичниот суд во Мехелен, а потоа и Апелациониот суд во Антверпен ги ослободиле обвинетите на 4 октомври 1985 година и 5 јуни 1986 година по наведениот редослед. Апелациониот суд, меѓу другото, се произнесе:

"Пресудата дека нема доволно докази покажува дека обвиненијата немаат правна основа пред судот.

Сепак, не беше докажано дека обвинетите имале зловна намера, и тие немале добра причина да се сомневаат во вистината на исказите.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Не беа само обвинетите убедени дека исказите се вистините, туку и некои истакнати академици, како Професор [МА] ... и Доктор [МВ], психијатар за деца, кои беа назначени како експерти од страна на истражниот судија г-дин [Уе].

На сослушувањето на Кривичниот Суд на 6 септември 1985... експертот [МВ] под заклетва ја потврди содржината на неговиот извештај.

Тој експерт, за кој не може да се каже дека нема искуство на полето на детска психологија и кој ги проучил сите докази од предметот, заклучил на 28 август 1984 дека изјавите на децата се веродостојни и тоа го поддржал со неколку аргументи."

На 20 јануари 1987 година, Касациониот Суд ја отфрли жалбата по правните прашања кои ги произнесе г-дин Х.

1. Во Бриселскиот првостепен суд

9. на 17 февруари 1987 три судии и Генералниот адвокат од Апелациониот суд во Антверпен, г-ѓа [УА], г-дин [УВ], г-дин [УС] и г-дин [УД] покренаа постапка против г-дин Де Хас и г-дин Хајселс и против уредникот, издавачот, правниот застапник, печатницата и дистрибутерот на списанието Хумо во Бриселскиот првостепен суд. Врз основа на Членовите 1382 и 1383 од Граѓанскиот Кодекс (види т. 26 долу), бараа надоместок за штетата што ја предизвикале изјавите направени во споменатите статии, изјави кои биле опишани како многу клеветнички. Тие побарале судот да им нареди на обвинетите да платат номинална оштета од еден франк по човек како непаричен надоместок; да им нареди да ја објават пресудата во Хумо; и на тужителите да им

дозволи да ја објават пресудата во шест дневни весници на трошок на обвинетите.

10. За да се зачува начелото за еднаквост меѓу одбраната и обвинителството, обвинетите го замолија судот, во нивните дополнителни доставени документи на 20 мај 1988 година, да побара од Кралскиот Совет да ги покажат документите што се споменуваат во оспоруваните статии или барем да го проучат мислењето на професорите [МА], [МС] и [МД] во врска со здравствената состојба на децата на г-дин Х, кое беше доставено до судските власти. Тие ги дадоа следните основи за нивното барање:

"Се поставува прашањето дали обвинетите, со оглед на фактичните докази што им се достапни, имале право, во рамките на границите на слободата на печатот, да ги објават негираните критики за функционирањето на еден судски орган.

...

Во оспоруваните печатени статии обвинетите особено се потпираа на разни медицински извештаи, изјави од странките и извештаи од судски извршител.

...

Ниту пак може да се одрече дека постапката за клевета на г-дин Х против својата сопруга била отфрлена.

...

Бидејќи сега мора да се утврди дали обвинетите имале право да ги објават печатените статии врз основа на информациите кои им

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

биле достапни, за прописно водење на случајот неопходно е адвокатите на Кралството, кои работат на случајот под Член 764-4 од Судскиот Кодекс, треба на Судот да му ги покажат документите кои се наведени како извори во низата статии. Овие документи се наоѓаат во разни судски досиеја.

Било каква расправа за законитоста на критиките на печатот подразбира во најмала рака Судот да има можност да го проучи мислењето на професорите [MA], [MC] и [MD] за лекувањето на децата на X, кое беше испратено до судските власти.

Мислењето на тие истакнати професори по медицина беше решавачки фактор што го поттикна Хумо да ги објави статиите на толку жесток начин.

Гледиштата на обвинетите и јазикот и описите кои ги употребија не можат да се проценат апстрактно, туку мора да се проценат само доколку се земени во обѕир овие податоци, кои допираат до суштината на случајот.

Затоа Европскиот Суд во случајот Лингенс (пресуда на Европскиот Суд на човекови права од 8 јули 1986, Серија А бр. 103) донесе одлука прашањето за границите за примената на слободата на изразување да мора да се разгледува врз основа на целовитоста на позадината:

'Мора да ги разгледа со обѕир на случајот како целина, вклучувајќи ги статиите против барателот и контекстот во кој тие биле напишани' (т. 40 од пресудата)

...

Од овие причини... Судот го ужива правото...да одлучи дека е неопходно за прописно спроведување на судската постапка, особено со оглед на начелото за еднаквост меѓу одбраната и обвинителството, да побара од Кралскиот Совет да ги покаже документите цитирани оспоруваните статии кои се појавиле во неделникот Хумо, или во најмала рака да го проучи мислењето на професорите [МА], [МС] и [МД] за медицинската состојба на децата на Х, кое беше доставено до судските власти."

11. На 29 септември 1988 година, судот им нареди на г-дин Де Хас и г-дин Хајселс да му платат на секој од тужителите по еден франк како непарично обесштетување и да ја објават пресудата во целост во Хумо; исто така им даде на тужителите дозвола пресудата да ја објават во шест дневни весници на трошок на барателите.

Судот одлучи, меѓу другото:

"Тужителите очигледно не сакаат да ги оспорат слободата на изразување и на печатот загарантирани со Членовите 14 и 18 од Уставот и Член 10 став. 1 од Европската Конвенција за Човекови Права. Подеднакво, обвинетите не можат да го оспорат фактот дека таа слобода не е неограничена и дека има одредени граници кои не смеат да бидат преминати. Како што веќе беше утврдено...Член 10 став. 2 од Конвенцијата не е пречка за поднесување граѓанска тужба под Член 1382 од Граѓанскиот Кодекс каде што печатот постапил погрешно.

Член 10 став. 2 од Конвенцијата јасно предвидува дека слободата на печатот 'може да биде предмет на такви...ограничувања... кои се пропишани со законот и се неопходни... за заштита на угледот или правата на другите... или

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

за да се одржи авторитетот и непристрасноста на правосудството'. Потребата да се заштити приватниот живот на тужителите (Член 8 став. 1 од Конвенцијата), поконкретно нивната чест и углед, значи, дека во случај на објавување на статија, печатот мора (1) да настојува да ја почитува вистината; (2) да не навредува без никакви мотиви; и (3) да ја почитува приватноста на личноста. Овие критериуми се прифатени со 'Декларацијата на Правата и Обврските на Новинарите' составена од Меѓународната Федерација на Новинари.

Во спорните статии, обвинетите често се повикуваат на фактот дека тужителите наводно погрешиле во пресудата и покажале пристрасност. Обвинетите ја прифатиле како вистинита, без исклучок, изјавата што ја направила поранешната сопруга на г-дин X и нејзиниот стручен советник (Професор [MA], иако јасно се гледаше од причините изложени во четирите пресуди дадени во случајот зошто таа изјава не може да се смета за веродостојна. Уште посериозно е тоа што во спорните статии обвинетите го изразиле мислењето дека тужителите мора да се сметаат за пристрасни, мислење кое произлегува од фактот дека тие припаѓале на влијателен круг познаници на нотарот и неговиот татко, дека еден од нив бил син на генерал на жандармеријата кој во 1948 година бил осуден за предавство, и дека наводно тие имале екстремно-десничарска позадина и биле добри пријатели.

Однесувањето на тужителите беше жестоко напаѓано од страна на обвинетите со екстремно погрдни термини, и обвинетите имаа јасна намера да ги претстават тужителите во неповолно светло и да ги посрамат пред јавноста. Обвинетите сакале нивните читатели да добијат впечаток дека тужителите се на страната на таткото на децата и дека нивните осуди биле инспирирани од

одредени идеолошки ставови. Во тој поглед, обвинетите непотребно ги потсетувале читателите за воените активности на таткото на еден од тужителите.

Тужителите со право посочиле дека не можат едноставно да бидат ставени на иста нога со членовите на законодавството или на извршната власт. Јавноста морала да им верува на политичарите што биле избрани. Политичарите исто така можеле да ги користат медиумите за да се одбранат од било какви напади. Од магистратите (термин кој во Белгиското прави ги опфаќа и судиите и членовите на службите на Кралскиот Совет), од друга страна, се очекувало да се разрешат од своите должности целосно независно и непристрасно. Нивната обврска за дискреција значела дека не можеле да се бранат на истиот начин како политичарите.

Поради тоа, обвинетите направиле грешка со тоа што ги нападнале честа и угледот на тужителите служејќи се со неодговорни обвинувања и навредливи алудирања. Наредбите што ги бараат тужителите ќе бидат соодветно надоместување за непаричната штета што ја претрпеле..."

2. На Апелациониот Суд во Брисел

12. Барателите се жалеа против таа пресуда. Во доставените документи од 10 ноември 1989 година тие посочија, меѓу другото, дека единствената цел на спорните статии била да го критикуваат функционирањето на судскиот систем следејќи ги постапките спроведени од страна на обвинетите судии и генералниот адвокат во врска со можната злоупотреба и инцестуозни дела кои ги претрпеле децата. Во ниту еден момент тие не ги нападнале приватниот живот на одговорните без да се осврнат на нивниот удел во спорната одлука. Г-дин Де Хас и г-дин Хајселс ја повториле понудата да ги докажат фактите опишани во статиите и

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

го замолија судот да побара од Кралскиот Совет во Антверпен да ги прикаже документите кои ги споменаа, барем оние што произлегоа од професорите [МА], [МС] и [МД] и документите од досието за разводот на Х, поточно одредени извештаи и едно писмо до Кралскиот Совет од Професор [МА].

13. Оптужените барале да се поддржи одлуката на судот. Во нивната доставка, однесувањето на барателите било уште пожестoko и понавредливо, бидејќи во една статија што се појавила во Хумо на 14 октомври 1988 година, (т. 24 долу) барателите не само што останале на нивните обвинувања дека трите судии и Генералниот адвокат биле пристрасни туку и ги критикувале по име, со понижувачки термини, судиите кои ја донеле пресудата од 29 септември 1988 година (т. 11 погоре).

14. На 5 февруари 1990, Апелацискиот суд во Брисел ја потврди таа пресуда, и пресуди меѓу другото:

"...како што беше доставено од обвинителството, не смеат да се преземат никакви постапки по молбата на барателите до Судот со која бараа од Кралскиот Совет во Антверпен на Судот да му ги прикаже документите цитирани во спорните статии кои се појавија во неделникот Хумо, поточно - под Член 877 од Судскиот Кодекс - сите документи од досието Х.

Како што веќе беше укажано, не е задача на Судот - ниту пак е во негова надлежност - да го смета случајот за веќе решен од страна на Апелацискиот Суд во Антверпен, по барање на Судот за малолетници. Следи дека можниот курс - кој е чисто дискреционен (Касациониот Суд, 2 јуни 1977) - предвиден со Член 877 од Судскиот Кодекс кој вели дека наредбата документите во прашање да се додадат во досието на тековниот случај нема да биде од никаква полза.

Барателите се согласно обврзани да признаат дека коментирале за судски случај и ја извалкале честа на магистратите иако не ги имале сите потребни информации, а тоа ја прави потполната неодговорност на нивните злобни напади уште поскандалозна.

Уште понатаму си ја влошуваат позицијата со тоа што нудат 'да ги докажат фактите кои се споменуваат во спорните статии со легални средства, вклучувајќи истрага на сведоци, пред да се реши случајот' - понуда која не само што мора да се одбие како нечуена туку и јасно укажува - ова е и главната работа што треба да се земе во предвид тука - на тоа со колку малку грижа и информираност биле напишани статиите и биле направени обвинувањата во нив, дури и пред барателите да соберат доволно докази за нивната вистинитост.

Во тековниот случај, споменатата понуда не може на никој начин да оди во прилог на случајот на барателите; напротив, само јасно покажува дека првобитните аргументи на тужителите имале добра основа, а понудата исто така не е доволно прецизирана.

Не е доволно барателите на понудат - иако сепак тоа го прават - да се докаже дека се што напишале во минатото во врска со 'случајот' е вистина; туку мора да биде детално посочено, точка по точка, какви прецизни и јасно опишани факти - 'прецизни и релевантни' според зборовите од Член 915 од Судскиот Кодекс - се нудат како докази. Ова е со цел да и се овозможи на спротивставената страна да приложи негирачки докази и на Судот да му овозможи да ја процени релевантноста и важноста на приложените факти; барателите воопшто не се помачиле да ги исполнат тие барања.

Понатаму, Судот веќе ги има пред себе сите потребни информации што ќе му овозможат да донесе одлука, со целосно

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

познавање на фактите, за тоа дали навистина постоела клеветата на личноста.

...

Во однос со основаноста на случајот, судот подолу, од релевантни причини кои не беа демантирани и со кои се согласува овој Суд, дава мислење дека првобитното тврдење против барателите било добро основано бидејќи е неоспорливо дека барателите извршиле огромна грешка со тоа што сериозно ги навредиле честа и угледот на првобитните тужители со неосновани обвинувања и навредливи алудирања.

Слободата на изразување и на печатот загарантирана со Членовите 14 и 18 од Уставот и Член 10 став. 1 од Европската Конвенција за Човекови права не е неограничена; не смеат да се пречекорат одредени граници, и како што веќе беше посочено, дури е можно, според Членовите 1382 и 1382 од Граѓанскиот Кодекс, да се покрене постапка за обесштетување поради повреда на правото од страна на печатот.

Згора на тоа, во врска со прекршокот што е во прашање, Членовите 443 и тие што следат од Кривичниот Кодекс исто така се однесуваат на дела кои можат да ја повредат честа на личноста или да ја изложат личноста на јавен презир. Клеветата на јавни личности се казнува на ист начин како и клеветата на поединците. Токму за таква клеветата се жалеа првобитните тужители во овој случај и неоспорливо е дека тоа паѓа под незаконски 'дела', како што се споменува во Член 1382 од Граѓанскиот Кодекс, 'кои прават штета на другите'.

Не постои основа за тврдењето на барателите дека 'Член 443 од Кривичниот Кодекс е единствената одредба во Белгиското право

која ги овластува судовите да ја ограничат слободата да се изразуваат мислења со цел да се заштити честа и угледот на другите; ниту Член 764,4, од Судскиот Кодекс, ниту Член 1382 од Граѓанскиот Кодекс не го пропишува тоа'.

Според тој аргумент, само печатот не е предмет на обичното, општо правило од Членовите 1382 и 1383 од Граѓанскиот Кодекс, кои наметнуваат должност на 'сите' да се придржуваат кон законот и сите да сносат одговорност за било каква штета што ќе ја предизвикаат со нивното дејствување, не-дејствување или небрежност.

Според Член 10 став. 2 од Конвенцијата, слободата на печатот може да биде подложна на ограничувањата кои се пропишани со законот и се неопходни, како во тековниот случај, за заштитата на угледот или правата на другите или за задржување на авторитетот и непристрасноста на судството.

Согласно со Член 8 став. 1 од Конвенцијата за заштита на човекови права и основни слободи, гаранцијата за почит на приватноста бара печатените статии да бидат веродостојни, да не смеат да бидат навредливи без мотив и да мора да ја почитуваат приватноста на поединецот, критериуми кои беа усвоени со Декларацијата за правата и обврските на новинарите составена од Меѓународната федерација на новинари и одобрена од новинарите од дневните весници во различни земји од Европската заедница во Минхен на 24 и 25 ноември 1971 година, каде Белгија ја претставуваше Професионалното здружение на Белгискиот печат.

Барателите не можат да се потпираат на Член 19 од Договорот на ОН или од Универзалната декларација, бидејќи ниту во нив никаде не се споменува неограничена слобода на изразување.

Покрај тоа, барателите не објаснија, и тоа не се разбира, зошто општо применливиот концепт за грешка, објаснет детално во

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Членовите 1382 и тие што следат од Граѓанскиот Кодекс, да не се совпаѓа со Членовите 8 став. 1 и 10 став. 2 од Конвенцијата во однос на ограничувањата на слободата пропишани со законот и заштитата на приватниот живот, за што се зборува тука; ниту пак зошто само новинарите да не бидат подложни на тие одредби.

Во тој поглед, Судот целосно се согласува со релевантните причини образложени во пресудата на судот подолу, кои ги усвојува во целост.

...

Несомнено, Европскиот Суд за Човекови Права донесе одлука во случајот Бруно Крески дека австрискиот новинар Лингенс, кој беше засегнат во тој случај, го нападнал г-дин Крески исклучиво како политичар и следствено на тоа не го прекршил правото за почит на неговиот приватен живот. Во овој случај, од друга страна, тоа право било сериозно прекршено од страна на барателите.

Зборовите кои се употребуваат и алудирањата во спорните статии и пасуси се екстремно погрдни и обесчестувајќи, бидејќи првобитните тужители, кои се именувани, биле обвинети за пристрасност како постари магистрати, и било алудирано без мотив дека имале врски со VMO [Vlaamse Militanten Orde] и дека доаѓаат од екстремно десничарска позадина и припаѓаат на кругот на пријатели на таткото на децата - кој исто така бил, по мислењето на барателите, екстреман десничар - па така судските одлуки кои ги направиле првобитните тужители во однос на старателството над децата биле очекувани - сето тоа без никакви сериозни и објективни докази кои покажуваат дека обвиненијата против магистратите имале некаква фактичка основа.

...

Барателите имале намера на своите читатели да им дадат впечаток дека судиите и Генералниот Адвокат биле пристрасни кон една од странките во случајот, и згора на тоа дека нивната пресуда била поттикната од одредени идеолошки ставови.

Дополнително, тие непотребно и безобразно ги потсетиле читателите за активностите во војната на покојниот татко на вториот оптужен, со кои вториот оптужен нема никаква врска и кои - и покрај спротивното мислење на барателите - се дел од заштитената сфера на приватниот живот.

Дури иако барателите верувале дека одредени идеолошки ставови може да им се припишат на оптужените (ставови кои не успеаја да ги докажат) , тие не смеат во никој случај да донесат заклучок од таквите ставови, па дури иако ги докажале - дека судиите и Генералниот адвокат биле пристрасни и јавно да ја критикуваат таа пристрасност.

Во ниту едно од овие сомневања и озборувања упатени против судиите и Генералниот Адвокат кои беа наведени во првобитната парница, нема ниту ронка вистина, а барателите дури лажеа во нивната статија од 6 ноември 1986 (т. 19) кога изјавија дека Касациониот Суд за го повлекол случајот од рацете на тие судии, додека во дополнителната одбрана мораа да признаат (т. 6) дека Главниот Кралски Адвокат во Касациониот Суд одбил да нареди дека случајот треба да биде преместен во друг суд (според Член 651 од Судскиот Кодекс).

На 6 ноември 1986 година тие соопштија: 'Минатиот четврток случајот Вим и Јан имаше драматичен правен пресврт. По барање на Главниот Кралски Адвокат..., Касациониот Суд го повлече случајот Х од судот во Антверпен и го премести во првостепениот суд во Гент со надеж дека магистратите од Гент ќе бидат понепристрасни...'

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Како што е познато, тоа го одрекоа на 27 ноември, кога напишаа:

‘...се оствари нашето предвидување дека неверојатно бавниот напредок во случајот Вим и Јан веројатно ќе го остави случајот заглавен во судовите на Антверпен. И покрај сите докази, Касациониот Суд одлучи дека судството во Антверпен не може да се обвини за било каква пристрасност во овој случај поврзан со инцест и дека целиот случај може да продолжи да се решава во Антверпен...’

Ваквите лажни извештаи, сепак, им создадоа непоправливи штети на првобитните тужители, бидејќи обвинувањето за непристрасност е најголемата можна навреда која може да му се нанесе на еден магистрат.

Несекојдневната злоба во неодговорните критики на барателите веројатно може да се објасни - но не и да се најде изговор - со одредени политички кавги (кои, навистина не им служат на интересите на правдата), како што и самите баратели признаа во изданието на Хумо од 12 февруари 1987:

‘...доколку се потребни дополнителни докази за заткулисните интриги во случајот со г-дин X и за фактот дека политичката наклонетост дефинитивно игра улога, оваа информација што прерано излезе во јавноста е една од најубедливите докази...’

Поради неприфатливиот начин на кои беа нападнати во статиите, првобитните тужители беа прикажани во едно многу непријатно светло и нивната чест и углед беа сериозно нарушени со навредливите изјави кои без сомнение отидоа многу подалеку од она што барателите го опишаа како 'нивната способност да поднесат критики'.

Барателите, всушност ги сметаат нивниот агресивен стил и навредливи потценувања за оправдани во мало весниче како што е Хумо, кои тие го опишуваат како 'критичарски и анти-буржоаски?'

Како и да е, иако кога се пресудува за клеветничката природа на прилози објавени во неделник од овој тип со јасен критички став кон буржоаското општество, не смееме да ги примениме истите критериуми и кога се врши пресуда за клеветнички статии во 'обичен' весник, сепак останува вистина дека дури и во отворено критичко списание мора да се почитуваат одредени стандарди кога се прават критики, дека не смеат да се пречекорат одредени граници и не е дозволиво да се објавуваат лажни информации и недокажани обвинувања со јасна цел да се понижат и повредат одредени личности, и дека тоа претставува очигледна злоупотреба на слободата на печатот.

Иако луѓето секако имаат право да бидат против буржоазијата, тоа не им дава право во јавноста да шират чисти озборувања - колку и да е мал бројот на нивни читатели - со тоа што на пример ќе напишат: 'Генералниот адвокат [YD] оттогаш беше правилно отстранет од овој случај затоа што ги пречекори своите овластувања' (Хумо, 17 јули 1986).

Како и да е, иако барателите сега, во дополнителните доставки, се повлекоа и велат дека нивната претходна изјава дека Генералниот Адвокат бил 'отстранет' била само 'лична интерпретација' на 'фактот дека во даден момент тој прекинал да заседава', таквата 'интерпретација' треба да ги натера овие 'новинари' - колку и да е 'личен' нивниот стил - во иднина да ја работат својата професија на помалку бескрупулозен начин.

Во изданието на Хумо од 14 октомври 1988 година (стр. 15) - односно за време на тековната постапка и иако веќе објавија во

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

истата кратка статија дека ќе поднесат жалба - барателите значително ја влошија својата позиција со тоа што повторно ги обвинија првобитните тужители за пристрасност и критикување, употребувајќи слични деградирачки термини, судиите кои ја донесоа пресудата во првостепениот суд, и кои беа именувани.

Во оваа статија, меѓу другото пишуваше:

'...Потпретседателот [YF] и другите судии [YG] и [YH], многу невнимателно го водеа случајот... се прашуваме дали нивното Господство воопшто ги прочита доставените документи од Хумо...Но во ниеден момент Хумо не спомна ништо во врска со приватниот живот на судиите...Очигледно е дека судиите од Брисел [YF], [YG] и [YH] не успеаја да направат пресуда со потребната непристрасност и самостојност од нивните колеги судии во Апелациониот Суд во Антверпен. Тоа ја прави нивната пресуда пристрасна...'

Ова може да се интерпретира како многу неумесен и казнив обид да се изврши влијание на членовите на овој Суд, особено како што барателите предвидуваат, преку адвокатите во нивната молба (стр. 27), дека ниту еден весник нема да биде подготвен да ја објави пресудата, чекор што не бил побаран во ниту еден случај досега.

По однос на прашањето дека случајот бил воден 'невнимателно', барателите се уште не сфатиле дека обично - и со право - судовите мора да им дадат поголема тежина - како што сторија во првобитниот случај - на наодите од експертските сведоци кои ги назначиле самите судови, кои немаат поврзаност со странките и чија објективност затоа не може да се доведе во прашање од ниту една од странките отколку на - како што тоа го сторија барателите - сопствените експерти кои ги повика едната страна, чиишто истраги, проценки и наоди го претставуваат

најголемиот дел од доказите или можеби и сите докази врз основа на кои барателите сметаат дека имаат право да ги прават нивните напади.

Како што за жал често се случува во судските случаи, дури и одличните универзитетски професори и специјалисти - кои ги имаше по тројца од секоја страна во првобитниот случај - не се согласуваат меѓу себе и, особено на полето на психологијата и психијатријата имаат дијаметрално спротивставени ставови - и секој од нив тврди дека е 100% сигурен; ова треба да ги поттикне сите - особено новинарите - да се воздржат од обвинувања за непристрасност - односно најсериозното такво обвинување - против судиите кои треба да донесат конечна одлука по тешки прашања како што е старателството врз деца, каде што секогаш се побудуваат силни емоции, и кои мораат да прифатат една од различните верзии кои ќе ги изнесат странките во постапката.

Во првобитниот случај, бранителите се осмелија да одат и чекор подалеку со тоа што тврдеа, без ронка доказ, дека имале право да ја изведат наводната непристрасност од самата личност на судиите и Генералниот Адвокат и на тој начин да се мешаат во нивниот приватен живот, што е без никаков сомнеж незаконски.

Покрај тоа, целта на тековната постапка не е да реши што беше објективната вистина во првобитниот случај, туку да реши дали коментарите треба да се сметаат за клеветнички, за што не постои никаков сомнеж дека е така.

Иако барателите одбија да го прифатат тој факт, магистратите не можат отворено да бидат поставени на исто ниво како политичарите, кои секогаш можат адекватно и навремено да се одбранат, усно или писмено, против личните напади и затоа се помалку ранливи отколку магистратите, кои ниту можат, ниту имаат право да го направат истото.

Статусот на магистратот драстично се разликува од оној на сите други јавни службеници и политичари и не е заснован на привилегии или традиции, туку на фактот дека е неопходно за правосудството, кое има одредени задачи и одговорности (видете го говорот на Ф. Думон, претходниот Главен Кралски Адвокат на Касациониот Суд , на првата сесија на новиот судски мандат на 1 септември 1981 година, 'Le pouvoir judiciaire, inconnu et méconnu', стр. 64).

Со оглед на дискрецијата што има ја налага нивната функција, магистратите не можат да се бранат на истиот начин, како на пример, политичарите доколку одредени весници, најверојатно гладни за профитабилни сензационалистички приказни, ги нападнаат и ги оцрнат.

Поголемиот број од случаите и правните мислења што барателите ги цитираа за да направат врска со тековниот случај се чисти политички случаи, и затоа тоа ги прави нерелевантни.

За разлика од политичарот, судијата не може јавно да разговара за случај што стои пред него со став за оправдување на неговото однесување, така што барателите секако не можат да им замерат на неуспехот на првобитните тужители да го применат правото на одговор (видете Ganshof van der Meersch, поранешен Главен Кралски Адвокат на Касациониот Суд , 'Considérations sur l'art de dire le droit', страна 20); оваа должност за дискреција повторно беше спомената од Касациониот Суд (Касациониот Суд , 14 мај 1987, [Journal des Tribunaux] 1988, стр. 58)."

3. На Касациониот Суд

15. Г-дин Де Хас и г-дин Хајселс се жалеа до Касациониот Суд , кој ги отфрли нивните барања врз основа на точки од законот на 13 септември 1991 година (Pasicrisie 1992, I, p. 41).

16. Во нивната прва основа за жалба, тие спомнаа наводно прекршување на правото за независен и непристрасен трибунал, кое се потпира на Член 5 став. 1 од Конвенцијата. Во нивната доставка, одредени пасуси од пресудата на Апелациониот Суд покренала оправдани сомнежи за непристрасноста на оние кои ја напишале. Ова важеше, на пример, за зборови како "мало весиче како Хумо", зборот "така" во извадокот од статијата од 14 октомври 1988 (види т. 24 подолу) во врска со пресудата од 29 септември 1988 (види т. 11 погоре), неколку интерпункциски знаци, како прашалникот по терминот "анти-буржоаски", и изјавата дека статијата од 14 октомври 1988 година била "многу неумесен и казнив обид да се изврши влијание на членовите на Апелациониот Суд." Барателите исто така се жалеа дека прописниот процес бил запоставен со тоа што, како што рекоа тие, Апелациониот Суд се повикал на статијата од 14 октомври 1988 година без тие да имаат можност да се бранат по тоа прашање.

Касациониот Суд ги одби овие основи, сметајќи дека "не може да се заклучи само од фактот дека во нивната одлука апелационските судии покажале дека ги претпочитаат аргументите на една од странките и ги отфрлиле аргументите на другите странки, дека постоело прекршување на законските одредби и генералните принципи поставени во оваа гранка од основата за жалба".

17. Во нивната втора основа за жалба г-дин Де Хас и г-дин Хајселс се жалеа на прекршување на Членовите 8 и 10 од Конвенцијата. Во одлуката против нив врз основа на општиот концепт за грешка според Членовите 1382 и 1383 од Граѓанскиот Кодекс, Апелациониот Суд, како што тие рекоа, направи нивната слобода на изразување да биде изложена на формалности, услови, ограничувања и казни кои не се пропишани со "законот" според

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

значењето на Член 10 став. 2 од Конвенцијата (прва гранка). Покрај тоа, со правното мислење дека печатените статии мора да се стремат кон почитување на вистината, и дека не смеат да бидат навредливи и мора да ја почитуваат приватноста на поединецот, Апелацискиот суд создаде рестрикции кои го надминаа она што е строго неопходно во едно демократско општество; јавната дискусија за функционирањето на судскиот систем беше од поголема важност од интересот на магистратите да се заштитат од критиките (втора гранка). И на крај, доказите во досието не беа оправдување за одлуката на Апелацискиот Суд дека спорните статии ги занемариле горенаведените ограничувања (трета гранка).

Касациониот Суд ги отфрли овие основи за жалба, посочувајќи:

"Во врска со првата гранка:

За да се постигне заклучок дека барателите сносат одговорност за последиците од нивните печатени статии, Апелацискиот Суд ја засноваше пресудата не само на наодите - кои делумно се цитирани во оваа гранка на основата за жалба - дека барателите извршиле незаконско дело и дека тие "не објаснија, и тоа не се разбира, зошто општо применливиот концепт за грешка, објаснет детално во Членовите 1382 и тие што следат од Граѓанскиот Кодекс, да не се совпаѓа со Членовите 8 став. 1 и 10 став. 2 од Конвенцијата, туку се засноваше и на неоспорливиот наод кој со право го подигнаа обвинетите, дека барателите биле виновни за клеветење како што е тоа опишано во Членовите 443 и тие што следат од Кривичниот Кодекс.

Оваа гранка не може да го оправда анулирањето на одлуката на судот подолу и затоа е неприфатлива.

Што се однесува до втората гранка:

Според Член 10 цитиран погоре, примената на правото за слобода на изразување може да биде подложна на ограничувања или казни кои се неопходни во едно демократско општество за да се заштити угледот или правата на другите и да се задржи авторитетот и непристрасноста на судството.

Кога ќе се побара од нив да казнат злоупотреба на слободата на изразување која влијае на членовите на судот, судовите мора да одржат фер рамнотежа помеѓу барањата за слобода на изразување и ограничувањата применливи според Член 10 став. 2 од гореспоменатата Конвенција.

Во првобитниот случај, Апелациониот Суд ја базирал својата одлука дека барателите ја злоупотребиле слободата на изразување обезбедена со Член 10 став. 1 од Конвенцијата за заштита на човекови права и основни слободи не само на потребата да го заштити приватниот живот на обвинетите, туку и на неприкосновените тврдења дека обвинувањата не биле докажани, дека критиките биле упатени кон именувани судии и дека обвинувањата биле поттикнати од желбата лично да се повредат обвинетите и да се оштети нивниот углед.

Во судската одлука, како што изгледа од текстот на пресудата, дека 'согласно Член 8 став. 1 од Конвенцијата за заштита на човекови права и основни слободи, гаранцијата за почитување на приватниот живот бара печатените статии да бидат веродостојни, не смеат да бидат навредливи и мора да ја почитуваат приватноста на поединецот', Апелациониот Суд го зазема ставот дека морала да се изнајде рамнотежа меѓу интересите на слободниот печат и приватните интереси; затоа не одлучил дека општиот интерес за јавна дискусија на функционирањето на судството е помалку важен отколку приватните интереси, ниту пак додал некакви

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

ограничувања кон исклучоците детално образложени во Член 10 став. 2.

Оваа гранка од основата за жалба не може да се дозволи.

Што се однесува до третата гранка:

Со оглед на гореспоменатите заклучоци, третата гранка нема никаква фактичка основа."

18. Во нивната трета основа за жалба, барателите се жалеле поради тоа што Апелациониот Суд во Брисел одбил да ги земе во предвид сите докази кои биле изнесени пред Апелациониот Суд во Антверпен и да им дозволи на било кој начин да ја докажат вистината на нивните тврдења. Со тоа, во нивната доставка биле прекршени Членовите 6 и 10 од Конвенцијата.

Касациониот Суд одлучи:

"Апелациониот Суд реши да не ја одобри молбата на барателите за дозвола да ја докажат вистината на нивните обвинувања; поточно, одби да даде наредба дека треба да бидат признаени како докази досиејата од случаите од кои произлегоа одлуките критикувани во печатот.

Својата одлука ја засноваше не само на тврдењата цитирани во основата за жалбата, туку и на одделни, неприкосновени наоди: дека барателите признале дека го валкаат угледот на магистратите без да ги поседуваат сите неопходни информации; дека понудата да донесат докази била задоцнета и неефикасна; и дека Апелациониот Суд пред себе ги имал сите информации што му требале да направи одлука, со целосно познавање на фактите, за тоа дали постоела клевета.

Оваа основа за жалба не може да го оправда анулирањето на пресудата на судот подолу и затоа е неприфатлива."

Б. Спорните статии

19. Пресудите против г-дин Де Хас и г-дин Хајселс за петте статии кои се појавиле во Хумо (види т. 7 погоре). Првата од нив, објавена на 26 јуни 1986 година, го содржеше следново:

" ...

Денес, четврток 26 јуни, судовите треба да донесат одлука во долготрајниот случај за познатиот нотар од Антверпен кој сексуално ги злоупотребувал своите два млади сина. Самиот нотар доаѓа од истакнато Фламанско семејство со блиски врски до најексклузивните финансиски кругови во земјата. Сите индикации се дека угледот на таткото и дедото се поважни отколку физичкото и ментално здравје на децата. Досега, судот без да трепне ги одби сите медицински и психијатриски извештаи кои не одеа во прилог на нотарот.

Како е можно ова? Луис Де Лентдекер веќе пишуваше за овој случај во Де Стандард, иако со затскриени термини. Како и да е, тој веднаш беше нападнат од Генералниот Адвокат на Антверпен на основа на тоа дека неговиот извештај сериозно го компромитирал таткото на децата. А Де Лентдекер не спомна ниту едно име. Ние исто така ќе се воздржиме од споменување на името на таткото или на двете малолетни деца (за да ни биде полесно, тригодишното момче ќе го наречеме Вим, а шестгодишното Јан, а презимето на семејството ќе го означиме со Х). Но имаме намера да ги споменеме сите други имиња кои се вмешани бидејќи ова не е првпат судот во Антверпен да покаже недостаток на самостојност и да направи екстремно чудни пресуди.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Овој извештај не е за чувствителните. Фактите ги поднесовме до психолог кој работи во центар за психолошка, медицинска и социјална терапија, магистрат, педијатар и двајца адвокати, од кои никој нема врска со случајот. Секој од нив, независно од другите, не советуваше да известиме за случајот во интерес на децата.

....

Откако се роди Јан, работите во семејството почнаа да се влошуваат. Сопругот имаше љубовни врски, дури и живееше во друг дом. Парницата за развод беше поднесена во октомври 1983 година. Мајката доби привремено старателство врз децата; таткото смееше да ги гледа само двапати во месецот. Кон крајот на 1983 година децата се вратија дома по Божиќните празници што ги минаа со татка си; кај мајка им доаѓаат целосно истоштени. Нејзиниот педијатар, Д-р [ME], ги прегледува и вели дека биле преоптоварени. Додека си играле, постарото момче раскажало приказна од која станува очигледно дека татко му го силувал. Д-р [ME] е известен и ја советува мајката да се консултира со експерт за судска медицина.

Ова се случило на 8 јануари 1984 година.

Мајката го послушала советот на педијатарот и се обидела да се консултира со судски вештак, но тој ја советува прво да оди кај општ лекар. Д-р [ME] не одговара, па таа оди кај дежурниот доктор [MF]. Тој открива дека постарото момче има "иритација на анусот" и ја праќа мајката кај педијатар во Мехелен, Д-р [MG]. Тој ги открива следните повреди кај постарото момче: 'мал расцеп на анусот, изразено црвенило околу анусот, ректален брис кој покажува присуство на сперма'. Таа вечер, на негово барање, Д-р [ME], педијатарот, уште еднаш ги прегледува децата и поради

сериозноста на ситуацијата ги препраќа кај Д-р [МН] од Центарот за ментално здравје.

Врз основа на овие медицински извештаи, меѓу другото, Судијата [У1] од Првостепениот суд во Антверпен, постапувајќи по итно барање, на 29 јануари 1984 година решава да му забрани на таткото пристап до децата.

Но, на 31 јануари Третиот огранок од Апелациониот Суд во Антверпен му го враќа пристапот на таткото, иако децата не смеат да ја минат ноќта кај него и тој смее да ги гледа само во присуство на баба им и дедо им.

Кошмарот почнува, не само за децата, туку и за нивната мајка.

...

На 4 Февруари 1984 година, за првпат во четири недели, нотарот оди на посета кај децата. Во 10 часот наутро ги зема децата од Мехелен и околу 18:30 ги враќа кај мајката.

Во еден извештај, мајката шокирана и збунета вели: 'Состојба на децата: избезумени. Вим (3 години) лежи на земјата и плаче. Јан (6 години) седнува апатетично на столицата. Има видливи клинички повреди: го боли устата, која што не може да ја затвори, долната усна му е многу отечена и има проблеми со очите; одеднаш му излегуваат четири од горните заби; исто така има и оток на вратот под левото уво, црвенило на образите и гребаници на левиот образ.' Нејзиниот адвокат ја убедува по секоја цена да го пријави проблемот во полиција, но таа смета дека веќе нема поента во тоа. Во нејзината изјава, во очај таа вели, 'Не сакам, бидејќи веќе од искуство знаев дека жандармите не ме сфаќаа сериозно во врска со децата.'

...

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Очајните протести на мајката се залудни. На 18 февруари, 26 февруари и 3 март 1984 година, таткото повторно ги силува децата.

Што е многу, многу е. На 6 март 1984, по барање на Кралскиот Совет на Мехелен, детективот Лук Р. разговара со малиот Јан. Снимката од интервјуто е заведена во Кривичниот Суд во Мехелен. Го видовме исписот од овој разговор. Со детски зборови, но јасно и без воопшто да си противречи, Јан ги опишува сексуалните чинови кои ги вршел неговиот татко нему и на неговиот помлад брат. Содржината од ова интервју е премногу чувствителна да ја прикажеме тука.

...

Мајката веќе нема избор. Бидејќи нејзиното итно барање децата да ги погледне познат стручњак беше двапати одбиено, таа самата го повикува детскиот психијатар [МА], професор на Католичкиот Универзитет во Левен. На 6 и 11 април ги прегледува децата и открива дека викендот на 8-9 април таткото повторно ги злоставувал и силувал своите деца. Според наодите на професор [МА], приказната на децата целосно се совпаѓа со изјавите на мајката. Децата му кажуваат одредени детали кои дури ниту мајката не ги спомнала, а кои децата очигледно не би можеле да ги измислат. Професор [МА] заклучува: 'Убедени сме дека посетите на таткото ќе имаат негативно влијание на идниот развој на децата. Веќе е јасно дека децата се многу вознемирени и дезориентирани; по два дена минати со татко им, тие се нервозни и агресивни. Ако продолжат овие посети, се плашаме дека и кај двете деца може да се развијат проблеми, кај постарото момче во форма на ментална болест, а кај помладото тенденција да се повлече во себе и да има побавен развој. Затоа бараме децата да бидат темелно прегледани од страна на психијатар; да бидат

интервјуирани сите страни, вклучувајќи го и таткото; и за време на оваа истрага на таткото да му биде привремено одземено правото на пристап.'

На 28 мај 1984 професорот [МА] испрати детален извештај за случајот до Главниот Кралски Адвокат [УЈ] и до Генералниот Адвокат [УД]. Тоа е обемен документ со резултатите од бројни психијатриски прегледи на децата во форма на разговори (без и со присуство на мајката). Децата биле прегледани непосредно по посета на татко им, како и во помалку стресни периоди од неделата. Професор [МА] заклучува: 'Двете деца ги потврдија, независно едно од другото, различните видови сексуална злоупотреба кои биле извршувани над нив.' Дали е можно мајката да ги наговорила децата да кажуваат такви приказни? Професор [МА] вели 'верзијата на Јан секогаш се совпаѓа со онаа на мајка му. Тоа го гледам како показател дека приказната на Јан отсликува вистински искуства. Шестгодишно дете нема интелектуален капацитет, во контекст на еден наведуван разговор, верно да ја пренесе, точно како што му кажале, приказната која му ја "сервирале". Покрај тоа, имаше моменти кога Јан одговараше на многу специфични прашања со подеднакво специфични одговори, кои претходно никогаш не и ги кажал на мајка му (и кои мајка му затоа не ги спомнала). Затоа кога бил запрашан дали го "гризе петлето кога му влегува во уста", тој многу специфично одговара: "не можам, бидејќи тој (таткото) ги става прстите меѓу моите заби." Не верувам дека шестгодишно дете е способно да измисли толку специфичен одговор, ниту пак верувам дека таквите специфични одговори однапред ги подготвила мајка му.'

На 22 јуни професорот [МА] испраќа и дополнителен извештај до Главниот Кралски Адвокат [УЈ] и Генералниот Адвокат [УД]. Во него, детскиот психијатар ги потврдува претходните наоди со

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

помош на уште поцврсти аргументи и повторно инсистира да се спроведе судска истрага и понатамошен стручен психијатриски извештај. Но залудно. Се случува незамисливото: три дена подоцна, Третиот огранок на Апелациониот Суд во Антверпен му доделува старателство на децата на г-дин Х.

Судот, меѓу другото, вели: 'Не е потребно, ниту пак пожелно експертско мислење, затоа што експертот неизбежно ќе се соочи со прашањето за вината, за која можат да одлучат само судовите.' За оваа екстремно чудна одлука одговорни се [YA] (судијата што претседавал), [YC] and [YB] (другите судии) и [YD] (Генералниот адвокат).

...

Во јули, откако му беше доделено старателство на таткото, децата престојуваат кај него; и повторно се силувани. На снимен разговор Јан му кажува на професорот [MA] дека татко му повторно 'го сторил истото', дека тато го 'треснал' и го удрил по stomachето и дека не смеел да каже никому за тоа. Јан не знае колку пати го силувал татко му - 'повеќе пати, не можам да ги избројам'.

Професорот [MA] праќа којзнае кое по ред писмо до Главниот Кралски Адвокат [YJ], во кое веќе не бира зборови: "Во итна ситуација Државата е обврзана да интервенира според Член 36 (2) од Законот за заштита на деца... Невозможно е и неприфатливо две деца да останат изложени на екстремно опасна ситуација како резултат на судска одлука.'

Сите наоди на професорот [MA] потоа ќе бидат потврдени во 'експертски извештај' од Д-р [MB], детски психијатар и психоаналитичар назначен од страна на истражниот судија [YE] од Првостепениот суд во Мехелен. Доволни се само неколкуте следни извадоци од извештајот на Д-р [MB]: '(1) По кратка

засраменост, Јан сепак нема поголеми потешкотии да зборува за неговите искуства со Тато. Најјасно се сеќава на настаните од јули 1984 година. Опишува како Тато некогаш седел на него, како Тато го ставал половиот орган во неговиот анус, а понекогаш во неговата уста, и мочкал. Вели дека Тато му се заканувал дека ќе ги пресече Баба и Дедо на половина и дека многу ќе го повреди Јан ако изусти нешто некому. Вели дека Тато не бил таков кога биле заедно со Мама, туку само го удирал; (2) Јан ги опишува овие искуства без тешкотии и нема противречности во она што го кажува. Како и да е, тој е шокиран и засрамен кога се присетува на одредени работи. Се зацрвенува и некогаш жолчно протестира за тоа што го повредувал Тато. Не остава впечаток дека измислува работи или дека само бара внимание.'

Психоаналитиката на емотивниот живот на Јан открива дека малото момче е постојано вознемирено и трауматизирано. Наодите кај помладото дете се слични. Според Д-р [МВ], 'Неговите (на Вим) фантазии создаваат силна слика дека имало сексуална злоупотреба од страна на таткото и дека тој несвесно се обидува да ги асимилира тие непријатни слики.'

Во октомври, двајца детективи повторно разговараат со малиот Вим и неговата учителка. Разговорот се одвива во училницата на Вим, во присуство на директорката на училиштето. Детето неколку пати потврдува што му се случило. Разговорот бил транскрибиран од збор до збор, а лентата била заведена како доказ во Првостепениот суд на Мехелен.

...

Како е можно еден татко да извршува такви сверства врз своите сопствени деца? Во неговиот извештај, професорот [МА] вели: 'Проблемите меѓу сопружниците станале посериозни кога се

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

родил Јан. Тогаш г-дин Х за првпат отворено изразил дека сочувствува со Хитлер. Така, на пример:

Семејството морало да живее според начелата на Хитлер: жените не се бројат - тие се само инструменти за создавање потомство. Секој што нема да успее да стане "Übermensch" (натчовек), подобро да умре. На "Übermensch" му е дозволено да лаже и да биде нечесен. Х всушност го очекува доаѓањето на новиот Хитлер. Целиот негов живот бил сведен на тоа.'

Децата биле израснати според доктрината на Хитлер. Биле учени да го прават Нацистичкиот поздрав, биле учени да не си играат, туку само да се борат и да војуваат. Децата требале да чувствуваат стравопочит кон татко им како Германскиот народ кон Хитлер во тоа време; нивната мајка била само натрапник во семејството Х.

На крај, вреди да се забележи дека г-дин Х исто така во неколку прилики изјавил дека поседува натприродни моќи и дека може да го столчи секој што ќе му се спротивстави. Поточно, тој вели "Ние сме пијавици, ќе исцедиме некого како лимон, а потоа ќе го фрлиме." Се чувствувал многу моќно. Во неколку прилики зборувал со децата за неговите "натприродни моќи", велејќи дека ќе го претвори Јан во кафеава овца и ќе го остави на полјана и дека ќе го претвори малиот Вим во був. Исто така многу им зборувал на децата за костури и черепи. Како резултат на тоа, еднаш малиот Вим ја замолил мајка си од нигде-никаде "да не го става во кутија под земјата".

Професорот [МА] ги завршува своите забелешки за таткото вака:

'Неговите симпатии за Хитлер и неговиот режим, и фантазиите за неговите натприродни моќи и се моќност ни откриваат во најмала рака, барем по мое мислење, патолошка личност. Затоа

сметам дека во овој случај императив е да се направи потемелна судска истрага и психијатриски извештај.'

...

Дневните контакти на семејството X со правниот свет не се доволно објаснение како тој останал речиси имун. Големата мрежа контакти кое семејството ја плетела низ годините се покажа корисна во тој поглед, особено нивните контакти со екстремно десничарските и/или Фламанските националистички кругови. На пример, членовите на семејството X се милитанти во организации како Stracke Noodfonds, Marnixring, Orde van de Prince, Vlaamse Kulturele Producties (огранок на Were Di), Nationalistisch Jong Studenten Verbond (NJSV) и на Vlaams Blok. Добро познат факт е дека семејството X дава финансиска поддршка на VMO. Во 1971 година тие помогнаа да се создаде 'новото' VMPO под Берт Ериксон, и во тоа време побараа од членовите на Stracke Noodfonds да дадат финансиски придонес во поддршка на 'десетиците млади Фламанци кои се соочуваат со смешни казни'. Сведоци потврдуваат дека подрумот од куќата на семејството X е украсен со Нацистички знамиња со кукастиот крст, идеален декор за носталгичните мали 'кафеави' партии. Подеднакво се извонредни и залагањата на семејството X за поддршка на апартхејдот. Еден од членовите на семејството дури бил и основоположник на про-Јужноафриканскиот клуб Протеа. Зошто е оваа мрежа од контакти толку важна за случајот со инцест на нотарот?

Повеќето судии од Третиот Огранок на Апелациониот Суд, кој му додели старателство на нотарот, исто така припаѓаат на екстремно-десничарските кругови. Судијата [YB] е син на голем шеф во жандармеријата кој во 1948 беше осуден за соработка со нацистите: тој, во блиска соработка со 'Фелджандармеријата', ја

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

реструктурираше Белгиската жандармерија по Нацистички терк. Ниту [YB] не е помалку контроверзен како магистрат. За време на судската истрага во врска со тренинг камповите на VMO во Ардените, тој успеа и покрај сите докази да ја одржи теоријата дека фотографиите од тренинг камповите немале никаква врска со VMO, туку биле на Германски нео-Нацисти.

Друг судија во овој случај е [YA]; таа е Претседател на Апелациониот Суд во Антверпен. За време на судењето на VMO, со кое таа претседавач, организацијата беше ослободена од обвинението дека формира приватна војска. Оваа пресуда беше накнадно преиначена од страна на Апелациониот суд во Гент.

Потоа тука е и Главниот Кралски Адвокат [YJ], кого професорот [MA] го бомбардираше со извештаи за сексуалната злоупотреба на децата. По некоја случајност, Главниот Кралски Адвокат ги има истите политички симпатии како и семејството X. Тој беше еден од основачите на Протеа , но мораше да се повлече откако тоа прашање беше поставено во Собранието. Се уште е член на Marnixring и на Orde van de Prince во Мехелен, со кои семејството X одржува блиски врски.

Уште од самиот почеток на истрагата, жандармеријата исто така играше сомнителна улога. Злоупотребуваните деца и нивната мајка беа постојано третирано како ѓубре, додека пак нотарот обвинет за инцест и неговиот татко биле третирано со најголема почит. Случајност ли е што семејството X одржува контакти со неколку важни луѓе во жандармеријата: поранешниот Генерал полковник [ZC] (Protea и Orde van de Prince), Генералот [ZD] (Marnixring) и Генералот [ZE] (Marnixring и Orde van de Prince)?

Децата не беа во добра состојба. Се лекуваа и според добро информирани извори, беа уште 'под ризик'. Има само две можни

решенија. Или властите да соберат храброст и како резултат на последните настани и наоди да го гонат нотарот, или Судот за малолетници ќе мора да почне нова постапка со цел да се врати старателството на мајката. Оваа последна точка не е небитна зашто г-ѓа Х беше повикана да се појави пред Апелациониот Суд во Антверпен на 26 јуни врз основа на тоа дека двапати се обидела да ги задржи децата кај неа по крајот на посетата.

Во меѓувреме, мајката и нејзините родители беа ослободени од постапката што против нив ја покренал нотарот за клеветничко сведочење. Тие веќе беа ослободени на првостепениот суд. Постојат само две можности: или жалбата на мајката е клевета или не е, што во тој случај би значело дека нотарот е виновен за инцест. Не постои друга можност."

20. Г-дин Де Хас и г-дин Хајселс ја објавија нивната втора статија на 17 јули 1986. Таа го содржеше следното:

"...

Во вторник 24 јуни, Хумо во изданието бр. 2390 објави статија која предизвика сензација: "Инцест одобрен во Фландрија". Во таа статија г-дин Х, нотар од угледно фландриско семејство со блиски врски до највисоките финансиски кругови во земјата, беше обвинет дека во повеќе наврати ги силувал и тепал своите малечки синови Вим и Јан. Обвиненијата беа поддржани од повеќе медицински и психијатриски извештаи. Покрај доказите, на нотарот му беше доделено старателство врз децата.

Во извештајот обрнавме внимание на дубиозната улога која ја имаше жандармеријата и мрежата на екстремно левичарските контакти на семејството Х, чиешто влијание досегнаа до правните судови во Антверпен. Оваа мрежа на контакти примарно е поставена врз нацистички организации како што се VMO,

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Protea, Stracke Noodfonds и Marnixring. Исто така покажавме како судиите [YJ], [YA] и [YB], кои се погрижија таткото да се здобие со старателство – се вклопуваа во овие сомнителни движења.

Од големиот број на писма кои ги добивме се согледува дека половина Фландрија е шокирана од ваквата извртена правда. Постојано се повторува прашањето: Во каква држава живееме? Во меѓувреме, дојдовме до многу повеќе информации за тоа со што сè некои од највисоко поставените кругови успеале да се извлечат, постојано придружувани од нивните измеќари во судовите и жандармеријата.

...

Хумо штотуку излезе од печатницата кога г-дин X лично се јави на еден од авторите на статијата изјавувајќи со заканувачки тон: "Не сум педераст, не сум педофил, ќе дојде време кога ќе ми се извинувате!!!". Потоа ја прекина врската.

Во текот на судската постапка, г-дин X се посвети на сè побрутални обиди на застрашување. На пример, сред бел ден го нападна чичкото на едно од неговите деца на ул. Меир во Антверпен. Кога мајката на децата беше ослободена од оптужба за јавна клевета, тој жестоко го навредуваше нејзиниот адвокат во просториите на судот на Антверпен и пред други луѓе. Неговиот адвокат требаше да интервенира за да го смири. Еден од докторите кој најде доказ за сексуална злоупотреба добил писмо со закана за кривична постапка за клевета доколку не ги повлече наодите во извештајот за прегледот. Најмалку уште еден лекар беше бомбардиран со писма со дрски закани. Новинарот кој известуваше за сослушувањето во Апелацискиот Суд во Антверпен на 26 јуни беше следен од нотарот кога излезе надвор

на свеж воздух за време на кратка пауза. Новинарот немаше избор освен да побегне со трчање меѓу киосците на панаѓурот.

Раководството на Хумо и Дупуи издавачката куќа исто така беа под голем притисок. Семејството X доби информација дека ќе се објави статија за случајот со инцест. Што се случи? Печатењето се одложи неколку часа, но статијата сепак беше објавена.

Се чини дека ваков брутален притисок "успева" многу добро во правниот систем. Откако статијата беше објавена пристигна наплив на нови информации од многу страни. Овој посебен случај на инцест со тек на време станувал сè повеќе озлогласен, не само во професионалните педијатриски кругови и во круговите на детските психијатри туку исто така во службите на Кралскиот Совет, Судовите за малолетници и детските прибежишта. Благодарение на новите податоци, сега имаме уште подобра слика за тоа колку често и колку измамнички судовите манипулирале со случајот – со, досега, една очигледна цел: да му се помогне на нотарот, а не на децата.

Исто така беа прифатени резултатите од едночасовното испрашување на детективите [ZF] и [ZG], за време на кое Јан повторно беше принуден да ги повлече неговите обвиненија. Луи Де Лентдекер кој беше на самото место кога Јан излезе, напиша во Де Стандард: "Беше тотално вознемирен. Се тресеше и липаше, рече дека повторно бил испрашуван од двајца мажи, дека кажал дека ништо не е вистина затоа што се плашел и дека не сака да оди дома кај татко му туку да остане кај мајка му. Се прикleshти кон баба му (од мајчина страна) и плачеше". Каква кредибилност може да има такво интервју. Една од изјавите дадени под принуда

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

не се совпаѓа: според [интервју] бр. 2873, Јан изјавува дека никогаш не го видел татко му гол. Самиот нотар му кажал на Де Лентдекер: "Изјавено е дека сум стоел гол пред нив. Имало вечери кога децата ќе влетаа во бањата додека се бањав. Кога тоа ќе се случеше веднаш ги бркав надвор". Интервјуиран од [MN], психијатар, нотарот, нестрплив да се одбрани, беше уште повеќе категоричен: "Пред разводот имаше неколку случаи кога децата налетуваа на X гол во бањата. Разбирливо е дека вниманието на децата беше особено насочено кон гениталиите".

Дали е исто така случајност што детективот [ZG] и неговата сопруга беа гости на нотарот на Велигденски ручек?

Во средината на 1984, по приватен состанок со Главниот Кралски адвокат [YJ] и Генералниот Адвокат [YD], на професор [MA], познат детски психијатар, неформално му е даден налог детално да го проучи кривичното досие за случајот. За таа цел, службата на Главниот Кралски адвокат му испраќа разни транскрипции и касети од испрашувањата. Заклучоците на професорот [MA] се внесени во бројни извештаи испратени до Главниот Кралски адвокат и Апелациониот суд во Антверпен. Неговите привремени заклучоци се содржани во извештај на 22 јуни – токму на време, бидејќи пресудата ќе се донесе на 27 јуни. Главниот Кралски адвокат [YJ] знае дека овој дополнителен извештај се составува и што се случува потоа? Од никаде третиот огранок на Апелациониот суд заседава два дена порано и му доделува старателство на нотарот "без да ги земат во предвид документите пополнети од професор [MA] на заклучното сослушување". Дали Апелациониот суд беше известен дека извештајот на професор [MA], кој не беше во прилог на нотарот, може да биде пополнет пред да се затвори сослушувањето и дали е тоа причината поради

која заседаваа два дена порано? Уште повеќе не беа заведени сите извештаи на професор [МА] по крајното сослушување. Всушност третиот огранок на располагање има други три извештаи од професор [МА], сите со истиот наод. На 6 ноември случајот повторно е отворен и овој пат огранокот се потпира на сосема поинакви аргументи за да ги дисквалификува извештаите на професор [МА]. 'И покрај тоа што тој (професор [МА]) верува, Генералниот Кралски адвокат на овој суд не го назначи да му помага на судот на кој било начин во врска со овој случај.' Можни се две сценарија: или на професор [МА] му беа дадени касетите од службите на Генералниот Кралски адвокат или ги украде, за што мора да биде гонет и обвинет. Доколку не бил назначен од судот, професор [МА] нема одобрение да ги поседува документите од кривичното досие. Судовите повторно користат валкани трикови да ја оправдаат непростливата пресуда.

На 26 јуни 1984, на изненадување на сите, претседателот на третиот огранок на Апелациониот суд во Антверпен, г-ѓа [YA], заедно со нејзините колеги судии [YB] и [YC], му доделуваат старателство на нотарот оптужен за инцест. Меѓутоа, може да го оствари правото за старателство само под надзор на неговите родители. Тука се соочуваме со нај извртениот начин на резонирање: или на нотарот му се верува целосно во однос на децата и ќе му биде дадено старателство или не му се верува и децата се под ризик со него. Сепак г-ѓа [YA] се одлучи за лицемерна пресуда. Ако нотарот треба да е под надзор на неговите родители, очигледно е дека тој не е веродостоен. Сепак, доделено му е старателство. Му прави ли ова логика на некој? Третиот огранок веќе работи во таа насока. На сослушувањето на 6 јуни, родителите на нотарот беа прашани дали би ја преземале ваквата тешка одговорност. Се разбира, тие на тоа одговорија со

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

‘да’. Случајно или не, тоа беше единствениот пат кога родителите на нотарот беа присутни на сослушување. Тој факт прави ова да изгледа како наместена работа. Дали однапред им било кажано дека ќе им биде поставено ова прашање?

Бабата и дедото не се единствените кои биле информирани однапред. На 25 јуни, два дена пред изрекување на официјалната пресуда, нотарот ги чекал да ги собере децата од училиште. Тој веќе знаел дека Апелацискиот суд ќе му додели старателство. Како е тоа можно?

Во претходната статија ја наведовме жалбата на мајката дека детективите постојано и ги извртувале нејзините зборови или едноставно не запишувале тоа што таа им го зборела. Тоа не е сè. Исто така биле фалсификувани изјави од сведоци.

Истражниот судија во Мехелен, г-дин [УЕ], поранешен советник на Христијанската Народна Партија за Вилебрук, во определено време во истрагата го назначува др. [МВ] како (медицински) експерт. Д-р [МВ] донесува исти заклучоци како и професор [МА]: Јан и Вим биле сексуално злоупотребени. Д-р [МВ] го недвосмислено го предупредува истражниот судија . ‘Важно е да се избегне влошување на психолошките проблеми на таткото претворајќи го во потврден хомосексуалец и педераст’. Покрај ова, на 6 ноември г-ѓа [УА] и нејзините колеги судии [УВ] и [УС] го потврдија старателството во полза на таткото. Тоа е најкукавичката пресуда која кога било сме ја прочитале. Мајката на децата е окривена затоа што не поднела копија од извештајот од експертот [МВ], ‘со објаснување дека не е можно да се прегледа неговата содржина’. Но како можела мајката да го поднесе тој извештај? Таа нема ниту право да го консултира, уште помалку да го изучува. Во Белгија законот спречува секој да се здобие со какви било информации се додека во тек е судска

постапка, затоа што истрагата е тајна. Апелациониот Суд јасно потврдува во пресудата дека судската истрага е сè уште во тек а сепак г-ѓа [YA] ја обвинува мајката што не успеала да го поднесе извештајот! Покрај фактот што истражниот судија [YE] го поседувал извештајот на др. [MB] уште од крајот на август, во пресудата на третиот огранок увидуваме дека ‘службата на Генералниот Кралски адвокат не сметаат дека е потребно да се извести судот за овој факт’. Зошто службата на Генералниот Кралски адвокат одбила да го препрати овој клучен експертски извештај до Апелациониот суд? Затоа што бил премногу неповолен за г-дин X? Како и да е г-ѓа [YA] го стави нејзиното име зад низа правни бесмислици.

На 5 септември 1984 Луи Де Лендеке ја објавува својата прва статија за случајот со инцест пот името, ‘Побудалена правда. Млада жена се бори за децата’. Веднаш потоа главниот адвокат [YD] го повикува Де Лендеке. Де Лендеке потоа забележува во неговата втора статија на 28 септември, ‘Реткост е судија или Кралски адвокат да повика новинар на разговор во врска со законски одредби кои се во тек.’

Следниот извадок од статијата на Де Лендеке исто така вели: ‘Кога прашав зошто судот не назначил тројца стручњаци на случајот од психијатриска, медицинска и форензична гледна точка, генералниот Адвокат одговори, цитирам „Овие деца (Вим и Јан) доволно се соблекувале за бројните прегледи. Најдобро е да ги оставиме на мир.“ Кога му реплицирав дека судот всушност има назначено експерт (Де Лендеке мисли на др. [MB]) и дека неговиот извештај не е земен во предвид, под претпоставка дека содржел наоди кои би го оштетиле таткото, генералниот адвокат одговори: „Не е точно дека извештајот на експертот назначен од судот го оштетуваат таткото. Како и да не знам што точно вели.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Дополнително, наодите на човекот не се валидни – тој ги заврши прегледите за пет дена.“⁴. Каква груба пристрасност се открива од овие изјави од страна на генералниот адвокат [YD]. Што воопшто го натерало да критикува новинар на ваков начин. Тоа не е негова надлежност. Генералниот адвокат [YD] оттогаш уредно е отстранет од случајот поради пречекорување на авторитетот и е заменет со постариот генерален адвокат [YK].

...

Има и неколку позитивни развои на настаните. Во четврток 26 јуни деветтиот огранок на Апелацискиот Суд во Антверпен ја потврди пресудата на Кривичниот Суд од Мехелен од октомври 1985 која ја ослободува мајката од обвинението за отстранување на децата од старателството на нотарот. Покрај ослободувањето на мајката, другата важна работа за тој случај е тоа што судот до зема во предвид сведочењето на професор [MA] и експертот [MB], назначен од судот, кои на сослушувањето сведочеа под заклетва дека децата биле сексуално злоупотребени. Клучката во овој случај не ја сочинуваа судите [YA], [YB] и [YC] а Генералниот Кралски Адвокат не беше [YJ].“

21. Барателите ја објавија третата статија на 18 септември 1986. Го содржеше следново:

"...

Во оваа статија репродуцираме фотографии, скици и цитати кои повеќе би сакале да не ги објавиме. Повеќето од овие документи беа во наша сопственост уште од самиот почеток, но не сакавме да ризикуваме да не обвинат за сензационализам. И судовите ги поседуваат овие непобитни докази, и токму поради тоа што Апелацискиот Суд во Антверпен и Судот за малолетници

одбиваат да ги прифатат, ние сметавме дека сме обврзани да ги објавиме.

Целосно го споделуваме чудењето, бесот и неверувањето што го чувствуваат нашите читатели. Чудење што такво нешто е воопшто можно; бес затоа што е дозволено; и неверување затоа што најголемата гаранција за нашата демократија, независниот судски систем, е поткопан во самите корени. Затоа, за доброто на децата Вим и Јан, ги објавуваме доказите кои повеќе би сакале да ги оставиме да скапат под клуч и брава во нашите архиви.

Ги Мортие

Уредник

Во вторник, 2 септември, судијата од Судот за малолетници, г-ѓа [YL] издаде привремена наредба за скандалозниот случај со инцест во кој е вмешан нотарот од Антверпен. Како што знаат сите, трагедијата се одигрува во највисоките финансиски сфери во земјата, зад кои стојат екстремно-десничарските кругови во Фландрија. Сопругата го обвинува нотарот од Антверпен дека сексуално ги злоупотребувал своите две мали момчиња, кои ние ќе ги наречеме Вим и Јан, и дека физички ги повредувал и продолжил да ги повредува. Судијата од Судот за малолетници реши дека таткото треба да добие старателство над децата, или пак да го задржи, бидејќи веќе му беше дадено старателство од страна на Апелациониот Суд во Антверпен со одлука кое се косеше со било каков концепт за правда. Сепак на мајката, која не беше обвинета за ништо, и која веќе двапати беше ослободена од оптужбата за клевета на нотарот, не и е дозволено да си ги види децата повеќе од еднаш месечно.

...

Оваа пресуда уште еднаш не може разумно да се објасни. Досието станува се подебело и содржи бројни медицински сертификати,

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

ужасни цртежи од децата на кои се гледа како ги силува таткото, фотографии од анални воспаленија и белези на телата на децата од удари со стап - а да не ги споменуваме и деталните психијатриски извештаи за децата: еден од судскиот експерт [МВ], пет од професорот [МА], еминентен педијатар од Левен, и два, вклучувајќи и еден многу скорешен, од професорот [МС], кој неодамна ги прегледа децата во најголема тајност. Секој од нив јасно покажува дека двете деца биле сексуално и физички злоупотребувани.

Зошто судијата [YL] од судот за малолетници одбива да ги земе во предвид овие цврсти докази во нејзината пресуда, особено кога во ниту еден од медицинските извештаи не постои сомнеж за тоа дали имало физичка злоупотреба? Дали семејството на г-дин Х навистина има толкаво влијание и пари што судовите во Антверпен не се способни да донесат независна пресуда.

Печатот нема за право да ја узурпира улогата на судството, но во овој нечуен случај е невозможно и незамисливо да молчине. Досега, се справувавме со овој случај на инцест колку што можевме почувствително. Откако судовите и дефинитивно зедоа погрешен курс, се чувствуваме обврзани, во интерес на децата, да откриеме уште повеќе детали, колку и да се ужасни и безвкусни за читателите.

На какви докази судијата [YL] од судот за малолетници ја основаше нејзината привремена наредба? Според една статија (првата од неколку) во весникот Хет Фолк, чијшто извор е изгледа самиот нотар, [YL] наводно ја засновала привремената наредба на извештај од трите експерти кои ги назначила. Според Хет Фолк, во тој извештај јасно стои дека 'нема шанси некогаш да имало сексуална злоупотреба'. Најмалку што може да се каже околу ова

е дека Хет Фолк добил погрешни информации (и навистина, подоцна ја повлече првата статија). Што е вистината?

Тројца експерти назначени од судот Д-р [MI], Д-р [MJ] и Д-р [MK] ги прегледувале Вим и Јан за време на празниците во педијатриската болница во Антверпен. Нивниот извештај се уште не е подготвен и затоа не е доставен до судот. Судијата од Судот за малолетници и другите странки немаат никаков пишан документ од овие експерти. Затоа Судијата од Судот за малолетници [YL] избрза со одлуката дури и пред да биде завршен извештајот од експертите. Оваа процедура сама по себе изгледа многу сомнително. Но она што е полошо е што ја остава мајката без никаква одбрана. Бидејќи нема ништо официјално на хартија, таа не може да се жали против одлуката на судијата од Судот за малолетници.

Како второ, спротивно на она што е кажано, тројцата доктори не се независни експерти. Д-р [MJ] и Д-р [MK] работат под Д-р [MI] во педијатриската болница. Затоа им е тешко да се противат на наодите на нивниот претпоставен. Овие двајца доктори не се познати во болницата како луѓе кои му се противат на шефот.

Како трето, тука е прашањето дали е мудро да се стави Д-р [MI] на чело на тимот експерти. Не сакаме однапред да го осудиме извештајот пред да знаеме што содржи, но дали е случајност тоа што една личност која припаѓа на истите идеолошки групи како екстремно-десничарскиот нотар да биде назначена на овој случај, кој е веќе исполитизиран? Д-р [MI] е оженет за ќерката на [ZH], кој беше гувернер во времето на војната. Читателите исто така ќе се присетат дека семејството на г-дин X исто така има блиски врски со нацистичките кругови. Д-р [MI] исто така отворено изјавувал пред болничарскиот персонал дека го поддржува апартејдот во Јужна Африка, исто како и семејството на г-дин X.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Ова е истиот Д-р [MI] кој пред некое време лекуваше едно нестабилно дете со тоа што го запиша во екстремно-десничарската Vlaams Nationaal Jeugdverbond (VNJ), само за да го научи на дисциплина. Сите имаат право на политичко мислење, но во овој чувствителен случај ќе беше многу поуспокојувачки доколку беше назначен помалку исполитизиран експерт.

Исто толку е мистериозен и фактот дека судијата од Судот за малолетници [YL] ја задржува г-ѓа [ZI] како службеник од Одделот за заштита на децата кој е дел од судот. Судијата [YL] мора многу да се потпира на службеникот за заштита на децата за сите информации, како и за нејзините ставови за случајот; а сепак веќе рековме дека г-дин X добро ја познава г-ѓа [ZI]. Тој факт се појавува во едно интервју од 6 октомври 1984 година. Во него нотарот неколку пати ја споменува г-ѓа [ZI] како еден од луѓето што може да сведочат за неговата добродушност. Возможно ли е од овој случај да се отстранат сите кои имаат идеолошки или пријателски врски со семејството X?

Како се брани нотарот против обвинувањето на неговите деца дека во мај го тепал Вим со бодликав стап? На многу збунувачки начин. Тоа се гледа од еден испис на приказната на детето и од извештајот на судскиот извршител дека го тепал Вим на 14 мај. Тој ден, нотарот и неговите момчиња биле во посета на д-р [MJ]. Во присуството на неговиот татко, Вим му кажал на докторот некои многу срамни работи за него. Веднаш штом се вратиле дома, таткото почнал да го тепа Вим. Следниот ден, нотарот отишол да се види со д-р [MJ] на само и за чудо не кажал ништо за повредите на неговиот син. Дури 7 дена подоцна, кога фотографиите биле испратени до релевантните власти, измислил приказна дека Вим паднал по скали. Зошто уште од почеток не го

кажа тоа? Децата му потврдија на професор [МС] дека Вим бил тепан и дека не паднал по скали. Тогаш нотарот ја менува тактиката. На 2 јуни повикува судски извршител кој е негов пријател и кој изготвува извештај според кој децата одрекуваат се. За чудо, во него стои дека децата ги испрашувал татко им, а не судскиот извршител. Затоа овој извештај е безвреден.

На 5 јуни нотарот смислува уште една идеја. Д-р [ML] му издава сертификат дека не може да најде никакви повреди. Тоа е доста веројатно бидејќи во меѓувреме изминаа три недели. Зошто нотарот добива потврда дека нема никакви повреди три недели подоцна кога претходно самиот кажа дека повредите биле предизвикани од пад по скали?

Последната верзија е дека Јан го удрил Вим. Ова е плод на имагинацијата на судијата од Судот за малолетници. Тоа е секако пристрасност.

...

Малтретирањето во мај не бил изолиран инцидент (како што веќе неколку пати посочивме). На 10 јануари 1984 година, д-р [MG] ги испратил следниве резултати од неговиот преглед на четири бриса до судскиот вештак, д-р [MM]: 'Покрај аморфната материја, епителите и слузта, во три од четирите примероци најдов структура со триаглеста глава на долга, права опашка, која се совпаѓа со описот на сперматозоид.

Во 2 од трите примерока најдов една таква структура, а во третиот примерок 2.' Другите лекари ги направија истите наоди. Подоцна, професорот [МА] и судскиот експерт [МВ] донесоа заклучок, независно еден од друг, дека Вим и Јан биле сексуално и физички злоупотребувани. Последниот извештај е од професорот [МС]. Како дополнување на претходен извештај, овој експерт ги прегледал децата 12 пати помеѓу 1 август 1985 и 31 мај 1986

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

година - постариот син без присуството на мајката, и Вим нормално во присуство на мајката бидејќи на почетокот било речиси невозможно да биде прегледан без неа. Како директор на 'Kind en Gezin in Nood' ['Деца и семејства во нужда'], еден од одделите на Leuvense Universitaire Ziekenhuizen [Универзитетските болници Левен], професорот [МС] е еден од водечките авторитети на тоа поле. За да работи без никакво влијание, тој одбил било каква форма на исплата за неговата работа. Неговиот извештај ги содржи најужасните наоди. Според него, децата биле тепани не само еднаш, туку неколку пати со бодликов стап. Оваа злоупотреба ја извршувал како еден вид на ритуал. Се палат свеќи; понекогаш таткото носи кафеава униформа, а на стапот го има 'знакот на ѓаволот'. Од децата, професорот [МС] исто така успеа да открие од каде татко им црпел инспирација. Го нашол знакот на ѓаволот во Првиот Том од Rode Ridder (Црвениот витез), со наслов De barst in de Ronde Tafel ('Пукнатината во тркалезната маса'). Знакот е проследен со следниов текст: 'Ова е симболот на Принцот на Темнината, непознат магионичар и голем мајстор на црната магија! Тој заминал на пат уште пред да се создаде тркалезната маса и денес никој не знае каде е! Го предава своето огромно знаење и моќ на се што е зло и негативно! Неговата единствена цел е да сее конфузија и уништување. Тој е симбол на насилството кое владее во овие времиња над хуманоста и правдата!'

Професор [МС] е многу директен во неговиот извештај: 'Може да се заклучи дека Вим е жртва на повеќекратна сексуална и физичка злоупотреба и дека неговиот брат Јан е подложен на истата злоупотреба во малку поблага форма, но е под многу силен психолошки притисок, станува психолошки се понестабилен, и оттаму доаѓа падот во оценките на школо и повремените

недоследности во она што го кажува во различни интервјуа. Во интерес е на двете деца веднаш да се издаде судски налог за целосно да се отстранат од опкружувањето на таткото. Било какво одложување е медицински неприфатливо.

Во прилог на двата извештаја на професорот доаѓаат и многу прецизни описи на повредите на децата, изјавите на децата, страшните цртежи на Вим и Јан од сексуални сцени со нивниот татко (кој е често нацртан со рогови), и фотографии. И двата извештаја се во рацете на експертите [MI], [MJ] и [MK]. Судијата [YL] исто така има копии од нив. Исто како и од петте извештаја на професор [MA] и извештајот на судскиот експерт [MB]. Како може г-ѓата [YL] да продолжи да тврди дека нема докази? Треба ли децата да бидат тепани или силувани пред нејзините очи за да поверува?

Слични обвинувања на децата против нивниот татко подоцна забележаа професорот [MA], судскиот експерт [MB], двајцата детективи [ZF] и [ZG] во присуство на учителката на Вим, и професорот [MC].

Од друга страна пак, има едно порекнување на изјавите во едно интервју (во кој има само една, збунувачка минута на лентата) кое го извршил детективот [ZJ], оттогаш суспендиран, кој го заплашувал Јан со оружје; едно во интервјуто со детективите [ZF] и [ZG], кога на крајот од разговорот Јан потполно попуштил (како што засведочил Луи Де Лентдекер); и едно порекнување кое го направил Јан во разговор со професорот [MC], во присуство на татко му.

Останува клучното прашање: дали било која мајка е способна да го измисли сето тоа? Уште повеќе, дали две млади деца - ќе

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

наполнат 6 и 9 години овој месец - можат да бидат способни да настојуваат со обвинувањата над две и пол години ако тие обвинувања биле измислени и наметнати од нивната мајка? И кога мајката би можела да ги научи децата да прават такви обвинувања?

Не смее да се заборави дека од 25 јуни 1984 нотарот имал старателство над децата со налог на Третиот огранок на Апелациониот суд во Антверпен. Над две и пол години таткото имал поголемо влијание на децата отколку мајката, која имала право да ги гледа само одвреме навреме - право на пристап до нив кон кое нотарот често не се придржувал.

Покрај тоа, ако нотарот има толку чиста совест, зошто објавува војна на сите кои ставаат законски или други пречки пред него? Зошто веќе им се закануваше на многу луѓе поврзани со овој случај? Во оваа статија ќе ги спомнеме само последните закани и тактики за заплашување.

...

Досието на предметот, исто така, го содржи и извештајот за едно интервју што Професор [МА] го имал на 23 мај 1984 година со Главниот кралски адвокат [УЈ] и Генералниот адвокат [УД]. Сфаќаме колку деликатно е да се цитира од писма кои не биле наменети за објавување, но во случајов немаме избор. Професор [МА] опишува како се одвивало интервјето: "Откако дискутирав за мојот проблем и моето барање, односно дека тројца експерти треба да бидат назначени, брзо сфатив дека Главниот кралски адвокат сакаше да продолжи со случајот непристрасно и без прејудуирање на прашања, но дека г-дин [УД] веќе имаше многу јасна идеја за она што треба да се направи - "Приказната на децата е измислена, можеби им е всадена од страна на мајката, грижата за

децата треба да им се довери на нивните баба и дедо, со тоа што и таткото би имал пристап до нив. "Г-дин [YD] грубо го отфрли моето барање за извештај на експерти. Според него, судиите имале далеку повеќе експертиза во оваа област од докторите, и понатамошното подложување на децата на експертски истраги и интервјуа можело само да им направи повеќе штета. Главниот кралски адвокат беше многу избалансиран во неговиот одговор и сметаше дека стручен извештај е навистина потребен. Покрај тоа, Главниот кралски адвокат изрази сериозна резервираност во врска со предлогот на г-дин [YD]. Тој рече дека дедото од таткова страна, во чија грижа г-дин [yd] предложи децата да бидат доверени, беше, цитирам, "луд". На секој прием на кој тој се сретнал со г-дин X, го видел г-дин X сениор како објаснува многу јасно и без да се обидува да го прикрие своето мислење, дека Хитлер треба да се врати на оваа земја. Тој додаде дека овој впечаток дека дедо беше "луд" го делеле во главно сите гости на ваквите приеми. И тој експлицитно му кажа на [yd] дека според него би било сосема неоправдано грижата за децата да му биде доверена на дедото од таткова страна.

Покрај тоа што ги поседувале прелиминарните информации, судовите во Антверпен во прв случај ги доверија децата на грижа на таткото под надзор на неговиот „луд“ татко. Во текот на состанокот со професор [MA], Генералниот Кралски адвокат [YJ] исто така изрази сомнеж за интегритетот на нотарот. Професор [MA] во своја одбрана пред лекарската комора го произнесе следниот доказ: 'Тој (Генерален Кралски адвокат) опиша како г-дин X бил назначен за нотар наспрема советувањето на правните органи, на последниот работен ден на покојниот г-дин [ZK] (тогашен министер за правда) и дека во мал временски период

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

(неколку години) тој успеа да трансформира скоро пропадната канцеларија во канцеларија со официјален профит од 32 милиони франци годишно. Очигледно се сомневаше дека нотар може да оствари толкав годишен профит на легален и чесен начин во време на кризата на сопственост и помисли дека се секава дека г-дин Х во тој период веќе бил цел на правна истрага во врска со неговите активности како нотар.

Беше во право Во 1984 год. нотарот бил дури суспендиран од Дисциплинарна Комисија. Службите на Генералниот кралски адвокат (повторно!) таа казна не ја земаа во предвид. Во меѓувреме поднесена е нова кривична жалба против нотарот оптужувајќи го за фалсификат.

Најлоши се нацистичките симпатии кој нотарот јавно ги искажува. Изјава земена од Мехеленските детски служби вели дека геноцидот на шест милиони евреји го нарекува ‘американска лага’. На неговата свадба нотарот и неговиот татко дале нацистички поздрав и на цел глас ја запеале ‘знаме високо развено’.

Но нотарот не запира тука. Тој сака да ги воспита децата според принципите на Хитлер. Затоа тие мора да научат да поднесуваат болка, да трпат понижување и страв. Самиот Хитлер го опишал ова хитлерско воспитување.

‘Мојата филозофија на воспитување е строга. Слабите треба да се истепат и да се истераат. Моите елитни училишта ќе произведат млади луѓе од кои светот ќе се плаши. Сакам младите луѓе да бидат насилни, авторитативни, нечувствителни и немилосрдни. Такви треба да бидат младите луѓе. Мора да бидат способни да издржуваат болка. Не сее да покажат никаква слабост или мекост. Нивните очи треба да блескаат со брилијантниот, слободен поглед

на крволочно животно. Сакам моите млади луѓе да бидат силни и убави... Тогаш ќе можам да изградам нешто ново.’

Малку што може да се додаде на ова. Освен да се каже дека е крајно време во интерес на децата, медицинските сертификати, извештаите и доказите произнесени од судскиот експерт, судскиот извршител и детските психијатри во најмала рака треба да се сфатат сериозно и да се донесе одлука врз база на факти а не врз база на влијателниот статус на една од страните Јавнат доверба во правниот систем зависи од тоа.“

Во статијата имаше илустрации на, како што беше опишано, фотографии со повредите на „Вим“ во мај, два цртежа за кои е кажано дека се од „Јан“ и еден од „Вим“, исто така содржеше испис од дел од наводното испрашување спроведено врз „Јан“ од детектив [ZB] на 6 март 1984.

На 22. На 6 ноември 1986 година излегува во печат четвртата статија на г – дин Де Хас и г – дин Хајселс. Таа гласи:

"...

Минатиот четврток судскиот процес на Вим и Јан доживеа драматичен правен пресврт. На барање на Главниот кралски адвокат [УМ], Касациониот Суд го повлече предметот Х од Судот во Антверпен и го префрли во Првостепениот суд во Гент со надеж дека судиите од Гент ќе заземат понепристрасен пристап. Конечно е донесена ваква одлука. Битката помеѓу правните и медицинските стручњаци во случајот на Вим и Јан го достигна својот климакс. Во последен обид да ги вразумат судиите од Антверпен, четиримина еминентни експерти испратија заедничко

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

писмо до Главниот кралски адвокат [УМ] во кое изјавуваат на своја чест дека се 100% убедени дека децата на г. Х биле жртви на сексуално и физичко злоупотребување. Компетентноста на овие четворица експерти не може да биде доведена во прашање – дури ни од страна на судиите од Антверпен. Тие се: Професор [МД] (Професор по педијатрија на УИА [Универзитетската институција во Антверпен]), Медицински директор на the Algemeen Kinderziekenhuis Antwerpen и Директор на the Antwerp Vertrouwensartscentrum [медицински центар за прифаќање на злоупотребувани деца]; Професор [МЦ] (Професор по педијатрија на Католичкиот Универзитет во Louvain), Раководител на Gasthuisberg [Универзитетска болница] Клиника за педијатрија во Louvain и Претседател на Националниот Совет против злоупотреба на децата; Професор [МА] (Професор по психијатрија за деца и млади при Gasthuisberg [Болница], Католичкиот Универзитет во Louvain, којшто беше назначен од страна на Главниот кралски адвокат [УЈ] да го испита случајот; и Д-р [МБ] (Психијатар за деца и психоаналитичар, назначен како експерт од страна на судот).

Заедно со нивното писмо приложиле список од десет докази, при што секој од овие докази самостојно, во било кој друг случај би довел до криминална истрага па дури и до апсење. Целта на овие научници беше јасна. Бараа од судот привремена заштитна мерка со којашто децата би биле сместени во еден од трите медицински центри за злоупотребувани деца во Фландрија сè до донесувањето на крајна судска одлука. Писмото не доби одговор. Немаше реакција од надлежните судии. Затоа пак имаше реакција од Редот на медицински лица којшто им забрани на Професорите

[МА] и [МЦ] да го искажуваат своето мислење. Повторно, гласникот беше елиминиран, без било кој да ја слушне пораката.

Политичарите исто така реагираа. Министерот за правда, Жан Гол, побарал да ги види документите и од блиску го следи случајот, но немоќен е да интервенира поради уставната поделба на власта. И членовите на Европскиот парламент Jef Ulburghs, Ен-Мари Lizin ... и Pol Staes ... поднесоа нацрт-резолуција пред Европскиот парламент во која бараат соодветна истрага и итни мерки за да се стави крај на опасната ситуација во која се наоѓаат децата.

Јавноста сè потешко и потешко може да го "проголта" случајот. Канцеларијата на Министерот за правда е преплавена со десетици писма на негодување. Неделните мирни протести на скалите на Судот во Антверпен продолжија и минатата недела, а во понеделникот навечер, беа истакнати постери низ целиот центар на градот откривајќи го презимето и името на г-дин Х. Оваа постер кампања, која предизвика мешани чувства меѓу новинарите и адвокатите, и даде нова димензија на контроверзноста околу случајот Х.

..."

23. На 27 ноември 1986 година е објавена петтата статија на барателите. Таа гласи:

"...

Нашето предвидување од пред две недели дека мачниот и бавен напредокот во случајот на Вим и Јан најверојатно ќе го остави предметот заглавен во Судовите на Антверпен се обистини. И

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

покрај сите докази, Касациониот Суд одлучи дека судството на Антверпен не може да се обвини за пристрасност во овој случај на инцест и согласно со тоа, судската постапка може да продолжи да се одвива во Антверпен.

Паралелно со одлуката на Касациониот Суд се случуваат некои исклучителни настани. Нотарот, кого го нарекуваме Г-дин Х со цел да се заштити идентитетот на Вим и Јан, сега се покажува во јавност и дава интервјуа, понекогаш дури и во придружба на своите деца. Тоа што неговото име (а со тоа и имињата на неговите мали момчиња) сега се појавува во печатот изгледа како да не му пречи.

Друга последица е тоа што медиумите го прекршија неколку месечниот молк, а некои уредници дури и навистина излегаа од шините.

Многу е загрижувачки тоа што, на пример, одредени дневни и неделни весници се обидуваат да го маргинализираат случајот Х, опишувајќи го како обична судска постапка за развод, во која двете страни се расфрлаат со најодвратни обвинувања на сметка на едни со други. Во ова навистина не многу весело судење, разводот е само незначителен детаљ, и згора на тоа, е сосема друго прашање. Всушност, ние не објавивме ниту еден збор на таа тема, ниту пак сакаме да го сториме тоа, бидејќи сметаме дека е сосема приватна работа.

Битните прашања во овој случај за коишто сме загрижени се навистина сериозните обвинувања за инцест и злоупотреба на децата, поддржани со медицински уверенија и испитувања, како и крајно дискутабилниот начин на којшто судовите постапуваат со

овие обвинувања. Оваа состојба веќе не е дел од приватниот живот на две лица, туку нè засега сите нас. Покрај тоа, случајот на г-дин Х е само еден од многуте и е репрезентативен примерок на други инцест случаи. Поради таа причина и единствено поради таа причина, ние пишувавме за него.

Во меѓувреме, некои дневни и неделни весници се впуштаат во невкусен сензационализам и, без навистина да се запознаат со случајот, му посветуваат на нотарот цели страници во кои ја изнесува својата верзија на фактите. Се разбира, слободата на изразување е света. Но дали некогаш сме ја ставиле мајката на Вим и Јан во преден план? Сме го објавиле ли нејзиното мислење за случајот? Не. Известувањето на Хумо за Вим и Јан секогаш било засновано на нашите сопствени истраги и на безброј автентични документи.

Немаме напишано ниту еден збор, а да не е поткрепен од извештаите на докторите, педијатрите, судските вештаците и извршителите. Уште откако ја објавивме нашата прва статија "Инцестот овластен во Фландрија" која излезе во печат на 26 јуни, семејството на нотарот се обидуваше да го собере менаџментот на Хумо на вечера за да се "дискутира" за случајот. Редакцијата секогаш имала конзистентна позиција: нема дискусија - пратете ни документи со кои ќе нè оспорите и ние ќе ги објавиме.

Истото му го понудивме и на [телевизиската програма] Аргус, но до сега г-дин Х не стигнал да ни ги испрати неговите "подеднакво бројни стручни вештачења за побивање на обвинувањата". Земајќи ги во предвид сите негови тврдења во Кнаск и Де Nieuwe Gazet дека ваквите вештачења постојат чудно е што новинарите од овие весници треба допрва да ги добијат овие

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

побивачки докази. Се што нотарот се обиде да направи до сега е да ги замати водите и да го претстави случајот како да се работи за неговиот збор против зборот на неговата сопруга, аргумент од типот на "О, не, не го направив јас тоа" и "О да, ти го направи тоа".

Во изданието на The Knack од 5-ти ноември, нотарот објавува уште едно ново откритие: фотографиите не ги направил судскиот извршител туку неговата бивша сопруга, и биле фалсификувани со "црвена маст". Би сакале да нагласиме: доколку повредите биле предизвикани од паѓање надолу по скали, од каде потребата да се фалсификуваат со "црвена маст"? Точно е дека неговата сопруга направила фотографии, но во присуство на судскиот извршител. И тие биле неоспорно приложени кон извештајот на чиновникот.

Но, без оглед на тоа, релевантна поента е дека и самиот извршител направил фотографии.

...

Ништо друго туку црвена маст? Целата работа монтирана со цел да се направи повидлива?

...

Покрај тоа, тие не се единствените слики од повредите што биле снимени. Д-р [МЦ], исто така, направил бројни фотографии од повреди и 'невообичаена иритација на penisот и пери-аналниот регион', и тие се приложени кон неговите извештаи. Нема докази, нотарот тврди. Зарем ќе направи да биде неопходно да се објави фотографија од повредените ануси на неговите мали момчиња?

Судот, за којшто беа направени фотографиите и изготвен извештајот на извршителите, не покажа никаков сомнеж во нивната веродостојност и ги додаде кон предметот пред четири

месеци без коментар. И со добра причина. [ЗМ], судскиот извршител, ги снимил фотографиите со фотоапарат Полароид во присуство на сведоци. На овој тип на фотоапарат му се потребни само секунди за да произведе фотографија. Не остава можност за подесување на сликите. Г-дин Х многу добро знае зошто не повел постапка против судскиот извршител и зошто ја објавил својата инсинуација само во одредени весници и списанија.

Ова не е прв пат нотарот да користи блеф тактика. Следниот извадок од Кнаск вели: "Тој слободно признава дека извршил притисок на неколку доктори, го претепап братот на неговата сопруга, а откако добил дојава од некој припадник на тимот на редакцијата на Хумо, се послужил со закани против магазинот на Алберт Frère со цел да издејствува неговото име да биде избришано од статиите, но тој не гледа на ова како на заплашување и смета дека во неговата несреќна ситуација, други би се однесувале многу полошо. "

Тврдењето дека г-дин Х се обидел да издејствува бришење на неговото име од Хумо е една од многуте негови лаги. Во тоа време тој бараше ни повеќе ни помалку туку целосна цензура: натписот не смее да бидат објавен! Што се однесува до нас, никогаш, дури ни за момент, не сме помислиле да го спомнеме името на нотарот и на неговото семејство. Затоа истото никогаш се нема појавено во ниту еден нацрт на статијата, па дури и да е прелиминарен. За Хумо никогаш не беше во прашање напаѓањето на поединецот (и во врска со ова ние се оградуваме целосно од постерите кои го испишуваат името на нотарот низ целиот Антверпен), туку сомнителниот начин на којшто се постапува со случајот.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Г-дин Х со уживање им раскажува на сите дека тој знае дека судовите и официјално назначените експерти се на негова страна. "Тој ни кажа дека извештајот на тројцата експерти од АКА (назначени од страна на судијата на Судот за малолетници [ЈЛ] - Ед) ќе биде објавен во средата, но дека веќе може да ни открие дека извештајот ја докажува неговата целосна невиност" (Algemeen Dagblad , 1.11.86).

"Тој се надева дека оваа недела ќе може да ги дистрибуира извештаите од страна на д-р [МИ], д-р [МК] и д-р [МЈ], именувани како експерти од Судот за малолетници пред една година (!). "Тие се едногласни и целосно поволни за мене" [вели тој] ... "(Knack, 5.11.86)

Г-дин Х беше толку позитивен што паднавме во стапица (види ја нашата претходна статија) да му поверуваме дека извештаите го ослободуваат од сите сомнежи. Бидејќи во тој момент извештаите не беа поднесени, ние се запрашавме: Дали нотарот има досега неоткриен дар за предвидување на иднината или можеби имал можност да ги консултира извештаите дури и пред тие да бидат поднесени до Судот за малолетници?

Не можеме да го знаеме тоа. Но, она што ние го знаеме е дека во своите интервјуа нотарот не ја почитува вистината. Трите извештаи не се целосно поволни за него. Заклучоците во извештајот од страна на психијатарот [МК], иако конфузни, експлицитно укажуваат дека доказите во случајот покренуваат силна претпоставка за сексуално и физичко малтретирање, но дека не постои апсолутен, непобитен доказ за истото. Користејќи граматички можен начин, [МК] додава дека приказните на Вим и Јан би можеле да бидат производ на 'тренинг', односно всадување

од страна на мајката. Со други зборови, [МК] всушност вели дека не знае што се случило. Земајќи го сето ова во предвид, тешко дека може да се заклучи дека овој извештај е сосема поволен за г-дин Х.

Нотарот, исто така, ги лажеше медиумите и во врска со други работи. Според него, децата се плашат од Мехелен, местото на живеење на мајката, додека според извештајот на [МК], едно од децата е многу позитивно настроено кон неговата мајка и многу негативно кон неговиот татко. Другото дете би сакало да престојува во Антверпен и во Мехелен наизменично. Покрај тоа, мислењето на [МК] е дека децата треба да бидат сместени во сурогат семејство, при што двајцата родители би имале пристап до нив.

Минатата недела излезе и стручниот извештај на д-р МЈ. Клучен сведок во врска со малтретирањето од 16 Мај, [МЈ] доаѓа до заклучок дека истото никогаш не се случило. Уште еден пример на мудроста на експертот: од една страна, во својот извештај вели дека децата изразуваат желба да живеат со мајката, а од друга страна, препорачува после разводот да му биде доделено старателство на таткото, со ограничен пристап за мајката. Како непосреден чекор, тој препорачува, исто како и [МК], децата да бидат сместени во неутрална средина, со право често да бидат посетувани од страна на двајцата родители.

...

За разлика од контрадикторните и неконзистентни извештаи на овие доктори, постојат несоборливи, недвосмислени извештаи на професорот [МА]:

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

"Со оглед на тоа дека децата повторно биле изложени на сексуална злоупотреба од страна на нивниот татко, сметам дека секој понатамошен контакт меѓу таткото и децата засега би бил исклучително штетен за понатамошниот развој на децата, а ситуацијата е особено опасна со тоа што психичкиот развој и развојот на нивните карактери се сериозно загрозени. Поради тоа, сметам дека е неопходно да се итно да се интервенира согласно со член 36 (2) (деца во ризик) од Законот за заштита на децата. "(Август 1984)

Судскиот експерт [МБ], назначен од страна на истражниот судија [УЕ], изјави:

"Сите испитувања на Вим и Јан доведоа до истиот заклучок: двете деца опишуваат сексуален контакт со таткото. Вим е во процес на интегрирање на психолошката траума во неговата потсвест. За Јан овој процес на асимилација е потежок. Изјавите на децата изгледаат веродостојно и јас изложив серија на аргументи во врска со оваа точка. "(Август 1984)

Д-р [МЦ], кој ги прегледа децата дваесет и два пати (а не дванаесет како што тврди нотарот во *De Nieuwe Gazet*, повторно служејќи се со лаги) и најде неслучајни повреди во седумнаесет прилики, вели:

"Во интерес на двете деца треба да биде донесен итен судски налог за нивно целосно и трајно отстранување од блиската околина на нивниот татко. Било какво понатамошно одложување ќе биде медицински неоправдано. "(Мај 1986)

Засрамувачки е што судовите во Антверпен одбиваат да го земат во предвид овој доказ.

Натписот бил илустриран со два цртежи наводно направени од страна на децата; исто така содржел она што според барателите е извадок од извештај на извршителот [ЗМ] во кој се опишани модринките на двете нозе од помладото момче.

24. По пресудата од 29 септември 1988 година (види параграф 11 погоре) г – дин Де Хас и г-дин Хајселс објавуваат напис на 14 октомври, 1988 година, кој го содржи следниов текст:

"...

На 29 септември Првостепениот Суд во Брисел донесе пресуда во случајот поднесен против Хумо од страна на судиите на Апелациониот суд во Антверпен како резултат на нашите статии во врска со нотарот г-дин Х. Хумо изгуби по сите основи. Оваа пресуда не само што се одликува со недостаток од расудување туку е и целосно незадоволителна. Потпретседателот, [YF], и други судии, [YG] и [YH], немарно го третираа случајот. Тие не беа подготвени да ги сослушаат многуте силни аргументи на Хумо, додека дебата за односите меѓу медиумите и судството, што беше важна за Печатот во целина, беше едноставно игнорирана. Се прашуваме дали Почитуваните Господа воопшто го прочитале поднесениот материјал од страна на Хумо.

Првостепениот Суд во Брисел го одбра полесниот пат, префрлувајќи ни дека "инсинуациите и навредливи обвинувања" против судиите немаат никаква основа и претставуваат само озборувања и малициозни искривувања на вистината. Она што цела Фландрија го знае, освен изгледа господата [YF], [YG] и [YH], е тоа дека нашите сомневања за интегритетот на Судиите од Апелациониот суд во Антверпен беа (и сеуште се) засновани на

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

бројни медицински извештаи, кои секогаш сме ги цитирале дословно, така што не може да станува збор за малициозно искривување на вистината. Зарем новинарите дејствуваат незаконски кога се ограничуваат на дословни извадоци од медицински извештаи и на познати и докажани факти?

Исто така, обвинети сме и за оцрнување на приватниот живот на судиите од Антверпен. Но, во ниту еден момент Хумо нема објавено ништо поврзано со приватниот живот на судиите. Се држевме, строго и намерно, до оние прашања кои се директно поврзани со случајот и достапни за верификација во историските книги и печатени статии. Како може прашања кои се толку очигледно и неспорно во јавен домен одеднаш да се сметаат за аспекти на приватниот живот?

Понатаму во причините за нивната пресуда, судиите [YF], [YG] и [YH] отворено тврдат дека ние ја прифаќаме како вистинита, без основа, изјавата на поранешната сопруга на X и нејзиниот експерт советник (професор [MA]). Ние ни трошка не се грижиме за изјавата на поранешната сопруга на г-дин X. Секогаш сме концентрирани само на медицинските наоди и извештаи на безброј доктори.

Сепак, Првостепениот суд во Брисел едноставно ги заобиколува овие факти.

Понатаму, еден од суштинските аспекти на случајот на г-дин X мудро беше избегнат: конфликтот меѓу медицинската професија и судството. Новинарите имаат обврска да се трудат " да ја почитуваат вистината ", вели судот – изјава кон која со

задоволство се обврзуваме, но и судиите имаат должност да го сторат истото.

Пресудата на Првостепениот суд станува позитивно кафкијанска кога ги напаѓа медицинските извештаи едноставно повикувајќи се на пресудите на судиите од Апелацискиот суд, кои намерно не ги сфатија сериозно тие извештаи – токму тој нивен став Хумо го осуди. За тоа имавме свои причини. Но, што направија судиите на Првостепениот суд во Брисел? Тие ги користат пресудите на нивните колеги судии како доказ против Хумо. Со други зборови, вистината може да се најде само во пресудите на судиите од Антверпен. Ако тоа е случај, секој што ќе оспори пресуда, вклучително и во печатот, ризикува да биде во грешка бидејќи судијата е секогаш во право. Не вистината, туку 'официјалната вистина и ништо освен официјалната вистина " ќе биде објавувана во нашите весници во иднина. Дали е тоа она што луѓето го сакаат?

Јасно е дека судиите во Брисел [YF], [YG] и [YH] не успеаја да донесат пресуда со неопходна самостојност и независност од своите колеги судии на Апелацискиот Суд во Антверпен. На тој начин тие се придружуваат кон листата на пристрасни ставови кои ги осудивме во случајот на г-дин X. Хумо соодветно ќе се жали и против оваа пресуда. "

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

25. Првиот став на поранешниот член 18 (моментално член 25) од Уставот предвидува:

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

"Печатот е слободен, никогаш нема да биде применета било каква цензура; никаква сигурност не може да се бара од писатели, издавачи или печатачи."

26. Соодветните одредби од Граѓанскиот законик гласат:

Член 1382

"Секое дело извршено од страна на лице што предизвикува штета на друг ќе го направи лицето по чија вина била предизвикана штетата одговорно за репарација на истата."

Член 1383

"Секој ќе биде одговорен за штетата што ја предизвикал не само со неговиот сопствен чин туку и преку негово непостапување или неговата небрежност"

Според писателите на правото и прецедентното право, повреда на кривичниот закон претставува по себе вина во рамките на значењето на член 1382 од Граѓанскиот законик (види J Cornelis, *Beginselen van Het Belgische buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht*, стр. 62, бр. 41, пресуди на Касациониот Суд од 31 јануари 1980 (*Pasicrisie* 1980, I, стр. 622.) и 13 февруари, 1988 (*Rechtskundig Weekblad* 1988-1989, Col 159.)). Членовите 1382 и 1383 од Граѓанскиот законик соодветно обезбедуваат основа за граѓанска постапка за злоупотреба на слободата на печатот (пресуда на Касациониот Суд од 4 декември 1952 година, *Pasicrisie* 1953, I, стр. 215). Печатено издание се смета за злоупотреба кога доведува до прекршување на кривична одредба (без да е неопходно, сепак, да се направени сите состојки на прекршокот); дистрибуира лоши обвинувања без доволно докази; употребува непотребно навредливи термини или

претерани изрази, или не почитување на приватниот живот или приватноста на поединецот.

27. Според членовите 443-449 и 561,7, од Кривичниот законик, клеветата и навредата се казниви по закон. Според 450 член, овие прекршоци, кога се извршени против поединци, може да се гонат само по жалба од страна на оштетениот или, доколку тоа лице е починато, неговиот брачен другар, потомците или законските наследници до и вклучувајќи го третиот степен. Според членовите 275 и 276 од истиот законик за казниво дело се смета навредата на членовите на обичните судови.

ПОСТАПКАТА ПРЕД КОМИСИЈАТА

28. Г-дин Де Хас и г-дин Хајселс се обратија до Комисијата на 12 март 1992 година. Тие тврдеа дека со пресудите против нив е повредено нивното право на слобода на изразување како што е загарантирано во член 10 од Конвенцијата (член 10) и дека тие биле донесени врз основа на погрешна интерпретација на член 8 (чл. 8). Тие, исто така, тврдеа дека немале фер судење пред независен и непристрасен трибунал во рамките на значењето на член 6 (чл. 6).

29. Комисијата ја прогласи жалбата (бр. 19983/92) за допуштена на 24 февруари 1995 година. Во својот извештај од 29 ноември 1995 година (Член 31)(чл. 31), изрази мислење дека имало повреда на член 10 (член 10) (шест гласа спрема три) и член 6 (чл. 6) (едногласно) од Конвенцијата, но не и на член 8 (чл. 8). Целиот текст на мислењето на Комисијата и на двете спротивставени

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

мислења содржани во извештајот е даден како анекс кон оваа пресуда.²

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА (член 10)

32. Жалителите тврдеа дека пресудата против нив на Првостепениот Суд во Брисел и Апелациониот суд претставува прекршување на членот 10 од Конвенцијата (член 10), кој гласи:

"1. Секој човек има право на слобода на изразување. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој Член (член 10) не ги спречува државите, на препријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

2. Остварувањето на овие слободи, коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидено со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите, за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството. "

² Од практични причини овој Прилог ќе биде додаден само со печатената верзија на пресудата (во Извештаи за пресуди и одлуки 1997-I), но копија од извештајот на Комисијата може да се добие од регистарот.

33. Пресудата против барателите неспорно доведува до "мешање" во остварувањето на нивната слобода на изразување. Општоприфатено е дека мешањето било "предвидено со закон", а во согласност со најмалку една од легитимните цели наведени во член 10 став. 2 (чл. 10-2) - заштитата на угледот или правата на другите, во овој пример на правата на судиите и Генералниот адвокат кој ја повел постапката.

Судот се согласува. Во тој контекст мора да се утврди дали мешањето било "неопходно во едно демократско општество" за постигнување на таа цел.

34. Г-дин Де Хас и г-дин Хајселс истакнаа дека нивните статии биле напишани во атмосфера на јавна дебата, објавувана од други весници, за инцест во Фландрија и за начинот на кој судството се справува со проблемот. Пред да ги напишат, тие извршиле доволно истражување и побарале мислење од неколку експерти, и тоа им овозможило да ги засноваат статиите на објективни докази. Единствената причина поради која тие не ги приложиле доказите на суд била дека тие не сакаат да ги откријат своите извори на информации. Одбивањето на Првостепениот суд во Брисел да ги признае како доказ документите што ги имаат спомнато само по себе претставувало повреда на член 10 (член 10).

Поради нивните критики на судиите и Генералниот адвокат, тие продолжија, не може да се оправда казната само врз основа на тоа дека критиките биле во спротивност со одлуките на Судот во Антверпен. Определување на "судската вистина" во судската одлука не значи дека било кое друго мислење мора да се смета за погрешно кога се разгледувало остварувањето на слободата на печатот. Сепак, токму тоа се случило во конкретниот случај, иако оспорените статии биле засновани на доволно објективни

информации. На кратко, оспореното вмешување не било неопходно во едно демократско општество.

35. Комисијата го прифати овој аргумент во суштина.

36. Владата тврдеше дека, далеку од стимулирање на дискусијата за функционирањето на системот на правдата во Белгија, оспорените печатени статии содржеле само лични навреди насочени кон судиите од Антверпен и Генералниот адвокат и дека затоа не заслужуваат подобрена заштита на која политичките ставови имаат право. Нема имунитет за мислењата изразени од страна на новинари само врз основа на тоа дека точноста на овие мислења не може да биде потврдена. Во конкретниот случај авторите на статиите добиле казна поради тоа што ги надминале границите на прифатлива критика. Би било сосема можно да се преиспита начинот на кој судовите го третираше случајот на г-дин X без да се прави личен напад врз засегаатите судии и Генералниот адвокати, обвинувајќи ги за пристрасност и дека покажуваат "недостаток на независност". Во врска со тоа, исто така, мораше да се има во предвид дека поради обврската за дискреција судиите биле спречени да реагираат и да застанат во одбрана на самите себе, како што направиле, на пример, политичарите.

37. Судот потсетува дека Печатот игра важна улога во едно демократско општество. Иако не смее да пречекорува одредени граници, особено во поглед на угледот и правата на другите, неговата должност е сепак да пренесува - на начин во согласност со своите обврски и одговорности - информации и идеи за сите прашања од јавен интерес, вклучувајќи ги и оние што се однесуваат на функционирањето на судството.

Судовите - гарантите на правдата, чија улога е од фундаментално значење во држава заснована на владеење на

правото - мора да ја уживаат довербата на јавноста. Тие мора соодветно да бидат заштитени од деструктивни напади кои се неосновани, особено во поглед на фактот дека судиите имаат должност на дискреција што ги исклучува од одговарање на критика.

Во ова прашање, како и во други, првенствено е оставено на националните власти да ја утврдат потребата за мешање во остварувањето на слободата на изразување. Она што тие ќе го преземат, сепак е предмет на Европски надзор опфаќајќи го законодавството како и одлуките во кои е применето, дури и кога тие се донесени од страна на независен суд (види, *mutatis mutandis*, на Прагер и Oberschlick против Австрија пресудата 26 Април 1995 година, Серија А бр. 313, стр. 17-18, ставови. 34-35).

38. Судот забележува на почетокот дека пресудата против барателите беше врз основа на сите статии објавени од нив помеѓу 26 јуни и 27 ноември 1986 година за предметот на случајот Х.

Ова мора да се земе предвид со цел да може да се оцени степенот и потребата од оспоруваното мешање.

39. Статиите содржат маса од детални информации за околностите во кои се донесени одлуките за старателство на децата на Г-дин Х. Оваа информација била заснована на темелно истражување на обвинувањата против г-дин Х и на мислењата на повеќе експерти за кои се вели дека им дозволиле на барателите да ги откријат во интерес на децата.

Дури и Апелациониот суд во Антверпен сметал дека сопругата на Х и нејзините родители, кои биле обвинети за кривична клевета, "немале добра причина да се сомневаат во вистинитоста на наводите" во прашање (види т. 8 погоре).

Во тој случај, барателите не можат да бидат обвинети за неуспешно вршење на нивните професионални обврски со

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

објавување на она што тие го научиле за случајот. Обврска на Печатот е да се даваат информации и идеи од јавен интерес. Не само што печатот има задача да ги сподели таквите информации и идеи: јавноста, исто така, има право да ги прими (види, меѓу другите власти, *Jersild* против Данска пресуда од 23 септември 1994 година, Серија А бр. 298, стр. 23, т. 31, а *Гудвин* против Велика Британија пресуда од 27 март 1996 година, Извештаи за пресуди и одлуки 1996-II, стр. 500, т. 39). Ова е особено точно во конкретниот случај, со оглед на сериозноста на обвинувањата, во којшто е засегната судбината на малите деца и на функционирањето на системот на правдата во Антверпен. Барателите, згора на тоа, се сосема јасни во врска со ова кога напишаа во својата статија од 18 септември 1986: "Не е задача на печатот да ја узурпира улогата на судството, но во овој шокантен случај невозможно е и незамисливо да молчине"(види т. 21 погоре).

40. Треба да се забележи, згора на тоа, дека судиите и генералниот адвокат кој поведе постапка не успеаја, ниту во нивните налози ниту пак во нивните поднесени документи до судовите од прв степен и жалба во Брисел, да фрлат сомнеж врз информациите објавени за судбината на децата Х, освен врз изјавата дека случајот во прашање бил повлечен од судовите во Антверпен (види точки 22 и 23 погоре). Меѓутоа тежината на вториот елемент во споредба со оспорените статии како целина и фактот дека барателите се коригираа себеси, значи дека, сам по себе, тој инцидент не може да ја доведе во прашање одговорноста на работата на новинарите.

41. Всушност судиите и Генералниот адвокат се пожалија главно на личните напади на кои тие сметаат дека биле подложени во коментарите на новинарите на настаните во постапката за

старателство врз децата Х. Според нив барателите, обвинувајќи ги за пристрасност и кукавичлук, направиле забелешки за нив кои биле клевети и претставувале напад врз нивната чест. Понатаму, барателите обвиниле двајца од нив за изречени екстремно десничарски симпатии, и на тој начин грубо го прекршиле нивното право на почитување на нивниот приватен живот.

Судовите во Брисел го прифатиле спорот во прашање (види точки 11 и 14 погоре). Апелациониот суд во суштина ги прогласил барателите за виновни за објавување недокажани изјави за приватниот живот на судиите и Генералниот адвокат кој ја повел постапката и за донесување клеветнички заклучоци тврдејќи дека тие не биле непристрасни во третирањето на случајот на децата Х. Неговата пресуда гласи:

"Во конкретниот случај жалителите се осмелуваат да одат чекор понапред тврдејќи, без ронка докази, дека имале право да донесат заклучоци за наводната пристрасност на судиите и на Генералниот адвокат и на тој начин да им се мешаат во приватниот живот, што е без сомнеж незаконски.

Покрај тоа, предмет на оваа постапка не е да реши која била објективната вистина во случајот што оригиналните тужители ја определиле во тоа време, туку само да реши дали коментарите во прашање треба да се сметаат за клевета, за што нема ни најмал сомнеж." (Види т. 14 погоре)

42. Судот повторува дека треба да се направи внимателна дистинкција меѓу фактите и субјективните мислења. Постојењето на фактите може да се демонстрира, додека вистинитоста на субјективните мислења не е подложна на докажување (види

Lingens против Австрија пресуда од 8 јули 1986 година, Серија А бр. 103, стр. 28, т. 46).

43. Што се однесува до изјавите во врска со политичките симпатии на судиите и Генералниот адвокат кој поведе постапка, мора да се напоми дека Апелацискиот суд во Брисел го донесе следниов заклучок:

"Дури и ако жалителите верувале дека одредени идеолошки ставови можат да им се припишат на испитаниците (ставови за кои не успеале да докажат дека испитаниците ги имале), не смее да им биде дозволено просто и едноставно да донесуваат заклучоци врз основа на тие ставови - дури и ако тие биле докажани – дека судиите и Генералниот адвокат биле пристрасни и да се критикува јавно нивната пристрасност. " (Види точка 14 погоре)

Од горенаведеното е јасно дека дури и во случај наводите во прашање да биле точни, кандидатите не би избегнале да бидат прогласени за одговорни, бидејќи таа пресуда не е толку поврзана со точноста на тврдењата колку со коментарите што овие тврдења ги инспирирале кај новинарите.

44. Додавајќи ги на информациите кои жалителите биле во можност да ги соберат околу однесувањето на г-дин Х со неговите деца, информации кои сами по себе биле доволни за оправдана критика на одлуките донесени од страна или со помош на судиите и Генералниот адвокат, фактите за кои тие верувале дека се во позиција да ги наведат во врска со политичките симпатии на овие лица може да се смета како потенцијално давање на кредибилитет на идејата дека тие симпатии не биле ирелевантни при донесувањето на одлуките во прашање.

45. Една од алузиите во врска со наводните политички симпатии е недозволива – онаа во врска со минатото на таткото на еден од критикуваните судии (види т. 19 погоре). Неприфатливо е некој да биде изложен на срам поради прашања во врска со член на неговото семејство. Казната била оправдана само во врска со тоа тврдење.

Тоа беше, сепак, само еден од елементите во овој случај. Жалителите биле осудени за целокупноста на обвинувањата за пристрасност што тие ги објавиле против тројцата судии и Генералниот адвокат во прашање.

46. Во врска со ова, Судот потсетува дека слободата на изразување е применлива не само на "информација" или "идеи" кои се позитивно примени или се сметаат за ненавредливи или предизвикуваат индиферентност туку и на оние кои ја навредуваат, шокираат или вознемируваат Државата или било кој дел од заедницата. Покрај тоа, новинарската слобода, исто така, опфаќа можно прибегнување кон одреден степен на претерување, па дури и провокација (види, *mutatis mutandis*, на Прагер и *Oberschlick* пресуда цитирана погоре, стр. 19, т. 38).

47. Разгледувани во светло на случајот, обвинувањата во прашање се сведуваат на мислење, чии вистинитост, по дефиниција, не е подложна на докажување. Такво мислење, сепак, може да биде претерано, особено во отсуство на каква било фактичка основа, но тоа не било така во овој случај, во таа смисла овој случај се разликува од случај Прагер и *Oberschlick* (види пресудата цитирана погоре, стр. 18, т. 37).

48. Иако коментарите на г-дин Де Хас и г-дин Хајселс без сомнение биле сериозно критички, тие сепак изгледаат пропорционални со возбудата и револтот предизвикани од работите наведени во нивните статии. Што се однесува до

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

полемичкиот, па дури и агресивен тон на новинарите, којшто Судот нема потреба да го одобри, мора да се запомни дека член 10 (член 10) ги заштитува не само суштината на изразените идеи и информации туку и формата во која тие се пренесуваат (види, како најнов веродостоен извор, Jersild пресуда цитирана погоре, стр. 23, т. 31).

49. Во заклучок, Судот смета дека, имајќи ги во предвид сериозноста на околностите на случајот и на проблемите во прашање, не било неопходно мешање во остварувањето на слободата на изразување на барателите, освен во однос на алузијата на минатото на таткото на еден од судиите во прашање (види т. 45 погоре).

Според тоа, утврдено е кршење на член 10 (член 10).

II. НАВОДНО ПРЕКРШУВАЊЕ НА ЧЛЕН 6 СТ. 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА (член 6-1)

50. Барателите исто така се пожалија на кршење на Членот 6 ст. 1 од Конвенцијата (член 6-1), кој пропишува:

"Во утврдување на своите граѓански права и обврски, секој има право на фер.... сослушување.... од....непристрасен суд..."

Тие прво ги критикувале првостепениот Бриселски трибунал и Апелациониот Суд бидејќи одбиле да прифатат увид во документите што се однесувале на спорни членови и да сослушаат барем некои од нивните сведоци (види ст. 10 и 12 погоре). Ова, тие велат, резултирало во основна неадекватност на оружје помеѓу, од една страна, судиите и главниот бранител, кои биле запознаени со досието, и од друга страна, новинарите, кои само со ограничени извори морале да ја реконструираат вистината.

Понатаму, во расправата на г. Де Хас и г. Хајселс врз основа на нивниот напис од 14 октомври 1988 (види точка 24 погоре), Бриселскиот Апелациски Суд пресудил по предметот не пред тоа бидејќи судиите кои биле критикувани во тој напис не биле туѓи на случајот пред Апелацискиот Суд и нивната одлука не била спомната во оригиналниот поднесок. Апелацискиот Суд така како основа го зел фактот дека не бил предмет на непријателска расправа и поради тоа бил одвоен од очекуваниот процес.

Најпосле, понижувачките термини користени во пресудата на Бриселскиот Апелациски Суд покажале дека таму имало недостаток на субјективна објективност.

51. Комисијата го споделила, во суштина, мислењето на барателите до степен на наводно прекршување на еднаквоста на оружјето и очекуваниот процес. Тој не сметал за сходно дека е потребно да се увиди непристрасноста на Бриселскиот Апелациски Суд.

52. Владата поднела доказ кој новинарите предложиле да се достави бил пресметан за да ги доведе во прашање одлуките донесени во судскиот спор помеѓу г. Х и неговата сопруга, кој што бил *res judicata*. Бриселските судови поради тоа имале право да го отфрлат тоа, гледајќи дека "судската вистина" била доволно јасна од пресудите доставени во случаите на г. Х. Накусо, приложувањето на доказ за кој се зборува било покажано не за да биде одлучувачки во конкретниот случај, и Касациониот Суд го потврдил тоа.

Што се однесува до надлежноста на Апелацискиот Суд за написот во печатот од 14 октомври 1988, тој бил непотребна причина, бидејќи пресудата против барателите почивала пред се на други основи. Надлежноста на тој напис во поднесоците на судиите и главниот бранител кој што покренале судски постапки

не била наменета за измена на нивната жалба туку едноставно да го истакне непоколебливото непријателство на г. Де Хас и г. Хајселс.

53. Судот повтори дека еднаквоста на оружјето – компонента на поширок концепт на фер рочиште – бара на секоја страна да и се даде право да може разумно да го претстави својот случај под услови во кои што нема да ја стават во значителна неповолност *vis-à-vis* неговиот опонент. (види, помеѓу другите авторитети, Пресудата на Анкерл против Швајцарија од 23 октомври 1996, Извештаи 1996-B, стр. 1565-66, т. 38).

54. Тој забележува дека во своите поднесоци до Бриселските првостепени судови, судиите и главниот бранител тврделе, всушност и помеѓу другото, дека критиките направени во Хумо не биле поткрепени со факти за случајот и секако не од четирите пресуди што биле доставени од нив или со нивна помош во тој случај, за да се негира дека имало некаква основа за спорот на новинарите, на содржината на случајот на кој тие работеле и на релевантните пресуди.

Она што дошло од судиите и од главниот бранител кои го воделе случајот, произлегува дека изјавата имала таков кредибилитет што едвај можело со сигурност да се провери во судовите доколку обвинетите не можеле да наведат барем некаков релевантен доказ или сведок.

55. Во тој поглед, Судот не го дели мислењето на Бриселскиот Апелациски Суд дека барањето за приложување на документи покажува недостаток на грижа со која г. Де Хас и г. Хајселс ги напишале своите написи. Тој смета дека грижата на новинарите да не го компромитираат недостатокот на нивните извори на информации со доставување на документи за кои се зборува била легитимна (види, *mutatis mutandis*, пресуда на Goodwin цитирана

погоре, стр. 502, т. 45). Понатаму, нивните написи содржеле многу детали за судбината на X деца и наоди од медицински испитувања, без понатамошно барање, бидејќи авторите немале на располагање скоро никаква релевантна информација.

56. Тој исто така нагласи дека спорот на новинарите можел едвај да се сфати како целосно неоснован, бидејќи дури и пред судиите и главниот бранител се покренале судски постапки против барателите, првостепениот суд на Антверпен и Апелациониот суд се застапиле дека обвинетите во судската постапка за клеветата што г. X ја покренал против својата сопруга и нејзините родители кои немале никаква добра причина да се сомневаат во вистината на нивните обвинувања (види параграф 8 погоре).

57. Во сите настани, судските постапки покренати против барателите од судиите и главниот бранител не се однесувале на законските права на пресудата во случајот X туку единствено по прашањето дали во околностите барателите имале право да се изразат себе си онака како што направиле. Не било неопходно да се одговори тоа прашање за да се приложи целото досие за постапките на г. X туку само документите кои ја докажувале или искривувале вистината за обвинувањата на барателите.

58. Тоа било во оние термини што г. Де Хас и г. Хајселс ги направиле своите барања. Тие побарале од првостепениот Бриселски суд и од Апелациониот Суд барем да го проучат мислењето на тројцата професори чии испити ги поттикнале барателите да ги напишат нивните написи (види т. 10 погоре). Отвореното отфрлање на нивното барање ги стави новинарите во значителна неповолност vis-a-vis тужителите. Поради тоа имало кршење на принципот на еднаквоста по оружје.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

59. Тоа тврдење исто така претставува кршење на Член 6 ст. 1 член 6-1). Судот последователно смета дека е непотребно да се испитаат другите жалби покренати од барателите под таа одредба (член 6-1).

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 50 ОД КОНВЕНЦИЈАТА (член 50)

60. Членот 50 од Конвенцијата (член 50) пропишува:

"Доколку Судот утврди дека една одлука или мерка донесена од правен орган или некој друг орган од Страната потписничка е целосно или делумно во судир со обврските кои што се покренати од Конвенцијата, и доколку интерниот закон на наведената Странка дозволува само делумна подготовка да се направи за последиците на оваа одлука или мерка, одлуката на Судот, ако е потребно, треба да и овозможи сатисфакција на навредената страна."

A. Парична оштета

61. Барателите побарале 113,101 белгиски франци (BEF) за парична оштета. Таа сума кореспондирала со трошокот за објавување на пресудата од Бриселскиот Апелациски Суд од 5 февруари 1990 во Хумо, плус "еден франк на сметка" за објавување на истата пресуда во шест дневни весници, што сеуште не се случило.

62. Не биле направени никакви согледувања било од делегатот на Комисијата било од Владата.

63. Бидејќи објавувањето на пресудата било директна последица на погрешно тврдење против г. Де Хас и г. Хајселс, Судот ја смета жалбата оправдана.

Б. Непарична отштета

64. Новинарите исто така побарале надомест во износ од по 500,000 BEF за непарична отштета предизвикана од спротивниот публицитет и психолошките измачување кое следело после нивната пресуда.

65. Владата сметала дека пресудата на Судот требало да биде доволна отштета за таа штета.

Делегатот на Комисијата не изрази свое мислење.

66. По мислење на Судот, одлуките на Белгиските судови против барателите требало и да предизвикаат одредени незадоволства. Утврдувањето на кршењето на Конвенцијата, меѓутоа, овозможува доволна сатисфакција во тој поглед.

В. Трошоци и издатоци

67. Г. Хас и г. Хајселс побарале 851,697 BEF за трошоци и издатоци поврзани со нивното правно претставување, имено: BEF 332,031 за судски процеси пред домашните судови и 519,666 BEF за оние пред институциите на Конвенцијата, вклучувајќи и 179,666 BEF за трошоци за превод.

68. Не беа направени никакви видувања било од Делегатот на Комисијата или од Владата.

69. Поради тоа, Судот ја прифати жалбата.

Г. Затезна камата

70. Согласно информациите што ги има Судот, законската каматна стапка што се применува во Белгија на датумот на усвојување на оваа пресуда изнесува 7% годишно.

ПОРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. поддржа со седум спрема два гласови дека таму имало прекршување на Член 10 од Конвенцијата (член 10);
2. поддржа едногласно дека таму имало прекршување на Член 1 од Конвенцијата (член 6-1).
3. поддржа едногласно дека тужената Држава треба да им плати на барателите, во рок од три месеци, 113,101 (сто тринаесет илјади сто и еден) белгиски франци за парична отштета и 851,697 (осумстотини педесет и една илјада шесто деведесет и седум) франци за трошоци и издатоци, на кои суми треба да се плати проста камата со годишна стапка од 7% по завршување на горе наведениот тримесечен период се до исплатата;
4. поддржа едногласно дека оваа пресуда самата по себе претставува доволна сатисфакција за непарична отштета.

Составено на англиски и француски јазик, и доставено на јавно сослушување во Палатата на човекови права, Стразбур, на 24 февруари 1997.

Rolv PYSSDAL

Претседател

Herbert PETZOLD

ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР

Во согласност со Член 1, ст. 2 од Конвенцијата (член 51-2) и Правило 55 ст. 2 од Судскиот правилник, се додаваат следните одделни мислења на оваа пресуда:

(а) делумно неусогласено мислење на г. Matscher

(б) делумно неусогласено мислење на г. Morenilla

R.R.

H.P.

ДЕЛУМНО НЕУСОГЛАСЕНО МИСЛЕЊЕ НА
СУДИЈАТА
MATSCHER

(Превод)

Не можам да се согласам со мнозинството на Судското одделение до онаа мерка во која се утврдува прекршување на Член 10 (член 10).

Иако јас целосно го потпишав она што го кажа судското одделение за слободата на изразување на печатот, а особено за важноста на слободата на печат во едно демократско општество, верувам дека судското одделение пропушти да ги потврди границите што оваа слобода ги наметнува, кои исто така се од важност во едно цивилизирано демократско општество. Навистина, надлежноста во вториот параграф од Член 10 (член 10-2) за "должностите и одговорностите" наследени во слободата на печатот изгледа носи мала тежина во судската пракса на Судот.

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

Применувајќи ги овие принципи на овој случај, би сакал да ги направам следните согледувања.

Барателите имале право да ја критикуваат одлуката на Апелациониот Суд на Антверпен доделувајќи му старателство на г. Х на неговите деца бидејќи објективната информација што ја имале ја оправдува најстрогата цензура на таа одлука; гледајќи ги околностите на случајот, било навистина легитимно да се праша како предметните судии можеле да донесат таква одлука.

Она што го утврдив како грешка во печатените написи што даде подем на одлуката наметнувајќи казна за барателите – иако номинална – е инсинуацијата што судиите кои ја донеле таа одлука внимателно дејствувала во лоша судбина поради нивните политички и идеолошки симпатии и така ја прекршила нивната работа на независност и објективност, се со цел да се заштити некој чии политички идеи изгледале слични на оние од самите судии. Ништо не може да се оправда како инсинуација, дури и ако можело да се откријат политичките мислења на оспорените судии.

Во тие околности, мешањето оформено од пресудата против барателите било "потребно" во рамките на значењето на вториот став од Член 10 (член 10-2) и не било пропорционално..

ДЕЛУМНО НЕУСОГЛАСЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА

MORENILLA

(Превод)

1. Жалам што не можам да се согласам со заклучокот на мнозинството за прекршување на Членот 10 од Конвенцијата

(член 10) во овој случај. По мое мислење, пресудата на белгиските граѓански судови против барателите за клевета била потребна во едно демократско општество и пропорционална со значењето на став 2 од Членот 10 (член 10-2).

Во сомнителните пресуди – на првостепениот Бриселски трибунал, Бриселскиот Апелациски Суд и Касациониот Суд – обвинетите, г. Де Хас и г. Хајселс, кои што се новинари, беше утврдено дека работеле незаконски. Нив им било наложено да им платат на четиримината тужители – тројца судии и главен бранител во Апелацискиот Суд на Антверпен – еден франк за непарична претрпена штета и да ја објават релевантната одлука во целост во неделното списание Хумо, во кое тие објавиле пет написи помеѓу јули и ноември 1986 критикувајќи ги пресудите донесени од Третата Управа на тој суд каде што членовите на таа управа се опишани како клеветници. На тужителите исто така им било дадено слобода да ја објават пресудата во шест дневни весници на трошок на барателите.

Одлуките што биле критикувани од барателите се покренати во судски спор за развод во кој Апелацискиот Суд му доделил на таткото старателство врз неговите деца и покрај тврдењата на мајката дека тој извршил инцест врз нив и ги подложил на злоупотреба.

2. Како и мнозинството, јас увидов дека спорните пресуди несомнено покажале мешање со применувањето на барателите на нивното право на слобода на изразување, вклучувајќи ја и слободата да имаат мислење и право да пренесуваат информации, што е пропишано со Член 10 од Конвенцијата (член 10). Тоа мешање било пропишано за Членовите 1382 et. seq. од белгискиот Граѓански Законик и ја турка целта за заштита на угледот на другите – во овој случај угледот на судиите од

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

управата на Апелациониот Суд што ја доставиле пресудата – и тврдењето на авторитетот и клеветата на правосудството, легитимни цели по Член 10 став 2 од Конвенцијата (член 10-2).

3. Потребата од пресудата против барателите во едно демократско општество поради тоа е конечен услов што мешањето треба да се задоволи за да се гледа како оправдано согласно став 2 Член 10 од Конвенцијата (член 10-2). Исто така единствената основа за моето неусогласување од мнозинството, кое сметаше дека мерката ниту била потребна ниту сразмерна во поглед на основната улога на печатот во една Држава која се владеела со правна норма и релевантност, во принцип, на критика за функционирање на системот на правото.

4. По мое видување, меѓутоа, напишите што се во прашање содржеле, како дополние на критикувањето на правната одлука за старателство на децата во бракоразводната парница, оценувањето на белгискиот правен систем воопшто и политичкото мислење на членовите на Апелациониот Суд на Антверпен, чии имиња беа дадени, и деталите од минатото на таткото на еден од судиите. Тие им се припишале на судиите и на политичките идеи на главниот бранител слични на оние на таткото на кој му било доделено старателството. Јас ги сметам овие коментари како офанзивни на белгиското судство и клеветнички за судиите и главниот бранител во Апелациониот Суд. Последните беа намерно обвинети од барателите за донесување неправилна одлука поради нивното пријателство или нивните политички афинитети со една од страните во судското рочиште, и дека претставува обвинување за пречекорување во јавната служба.

5. Напишите содржеле изрази како "двете деца се скршија помеѓу забите на слепата правда", "Инцестот му е дозволен на Flanders" или "Повеќето судии од Третиот Оддел на Апелациониот

Суд, кои му доделија старателство на нотарот, исто така припаѓаат на круговите на екстремното десно крило. Судијата (УВ) е син на една голема сверка во жандармеријата кој бил осуден во 18 за соработка. Истото се случува дека Главниот Крунски Совет (УЈ) има исти политички симпатии како семејството Х". (првиот напис, од 26 јуни 186). "Flanders е шокиран од таквата изобличена правда." "Овој вид на брутален притисок изгледа дека 'работи' доста добро во рамките на системот на правда." Благодарение на свежите податоци, ние сега дури имаме и подобра слика за тоа колку често и колку поучно судовите го манипулираат случајот" (втор напис, од 17 јули 1986). "Конечната гаранција за нашата демократија, еден независен правен систем, е поткопан во самите негови корени" (трет напис, од 18 септември 1986). "Останува срамот што Антверпенските судови одбиваат да го земат овој доказ во предвид" (петти напис, од 27 ноември 1986).

6. Во еден друг случај за пресуда на еден новинар и уредник за клеветата на еден судија, сличен на овој случај, сепак во криминални судски спорови, случајот на Prager и Oberschlick против Австрија (пресуда од 26 април 1995, Серија А бр. 313), Судот ја нагласил потребата да стави правилна рамнотежа помеѓу улогата на печатот во погрешните информации за предмети од јавен интерес, како што е функционирањето на системот за правда, и заштита на правата на другите и "специјалната улога на правосудството во општеството", каде што гарантот на правдата, фундаменталната вредност на Државата, треба да ужива јавна доверба ако треба да биде успешна во вршење на своите должности" (параграф 34).

7. Овие карактеристики на слобода на печатот не се само компатибилни со слободата на изразување туку исто така и да гарантираат вистинско и сериозно известување за функционирање

Пресудата Де Хас и Хајселс против Белгија

на системот на правдата. Како што кажа Судот во случајот Prager и Oberschlick, "може поради тоа да се докаже потреба за заштита на таквата доверба о поглед на фактот дека судиите кои биле критикувани се подложни на должност со дискреција" (ibid.).

8. Во истата пресуда Судот исто така вели: "Проценувањето на овие факти спаѓа на прво место на државните власти, кои уживаат одредена граница на почитување во одредувањето на постоење и на степен од потреба на мешање со слободата на изразување." Меѓутоа, оваа граница на почитување е предмет на европски надзор (т. 35). Во разгледување на неговата усогласеност со Конвенцијата, Судот треба да гледа на фактот дека "печатот е едно од средствата од кој политичарите и јавното мислење можат да потврдат дека судиите ги испуштаат своите тешки одговорности на начин што е во согласност со целта која е основата на задачата што им е доверена" т. 34).

9. По мое мислење, одлуката за тоа како да се класифицираат извадоците спомнати во сомнителните пресуди за немањето на објективност на судиите и главниот бранител во Антверпенскиот Апелациски Суд и изјавите за Белгискиот правен систем лежи во границите на почитувањето на државните судови. Изјавите дадени од барателите имаа за цел да ги оценат пресудите за политичките идеи на судиите и главниот бранител за кој станува збор или за влијанието што тие идеи и семејната историја ја имале врз одлуката. Таквите вредни пресуди не биле чувствителни на доказ и не можеле да го оправдаат обвинувањето на дел од судиите или на природата на обвинувањата.

10. Судските одлуки беа основа не на критикувањето на "објективната вистина" на фактите утврдени во бракоразводната парница или на законитоста на одлуките донесени од судиите, туку на неусогласените изјави содржани во написите. Новинарите

сепак покренаа важни прашања за критикувањето на функционирањето на правниот систем и судовите треба да ги сметаат во целост и да се раководат од нив во нивните пресуди. Овој недостаток, по мое видување, ја осакатува пресудата против барателите за клевета, бидејќи пресудата всушност била заснована на офанзивни изјави користени во нивните написи. Овој дефект го прекршува Членот 6 (член 6), којшто Судот го утврди едногласно.

11. Во строгиот контекст на оспорените или сомнителните одлуки, сметам дека резултатот на белгиските граѓански судови дека воведените термини и изјави дадени во написите ја поткопале репутацијата поради своеволност на судиите кои ја донеле пресудата на жалбата и авторитетот и независноста на правосудството било во согласност со Член 10 ст. 2 од Конвенцијата (член 10-2), како што било ослободувањето овозможено на тужителите за оваа сметка.